

Religious Zionism: The Great Debate

13
Rabbi Yehuda Alkai

There are two kinds of return: individual and collective. Individual return means that each man should turn away from his evil personal ways and repent; the way of such repentance has been prescribed in the devotional books of our religious tradition. This kind of repentance is called individual, because it is relative to the particular needs of each man. Collective return means that all Israel should return to the land which is the inheritance of our fathers, to receive the Divine command and to accept the yoke of Heaven. This collective return was foretold by all the prophets; even though we are unworthy, Heaven will help us, for the sake of our holy ancestors.

Undoubtedly our greatest wish is to gather our exiles from the four corners of the earth to become one bond. We are, alas, so scattered and divided today, because each Jewish community speaks a different language and has different customs. These divisions are an obstacle to the Redemption.

I wish to attest to the pain I have always felt at the error of our ancestors, that they allowed our Holy Tongue to be so forgotten. Because of this our people was divided into seventy peoples; our one language was replaced by the seventy languages of the lands of exile. If the Almighty should indeed show us His miraculous favor and gather us into our land, we would not be able to speak to each other and such a divided community could not succeed. Let no one "solve" this problem by saying that, at the time of Redemption, God will send an angel to teach us all the seventy languages of mankind, for such a notion is false. This sort of thing is not accomplished by a miracle, and it is almost impossible to imagine a true revival of our Hebrew tongue by natural means. But we must have faith that it will come, for Joel prophesied: "I will pour out My spirit upon all flesh, and your sons and your daughters shall prophesy." If the prophet foretold that a common language which they would know and be able to use, we must not despair. We must redouble our efforts to maintain Hebrew and to strengthen its position. It must be the basis of our educational work.

The Redemption will begin with efforts by the Jews themselves; they must organize and unite, choose leaders, and leave the lands of exile. Since no community can exist without a governing body, the very first new ordinance must be the appointment of the elders of the district, men of piety and wisdom, to oversee all the affairs of the community. I humbly suggest that this chosen assembly—the assembly of

720 1/2

the elders—is what is meant by the promise to us of the Messiah, the son of Joseph. These elders should be chosen by our greatest magnates, upon whose influence we all depend. The organization of an international Jewish body is in itself the first step to the Redemption, for out of this organization there will come a fully authorized assembly of elders, and from the elders, the Messiah, son of Joseph, will appear. It is fundamental to the success both of an international Jewish organization and of an assemblage of elders that the elders be men of high caliber, who will command respect and obedience, so that the people of the Lord cease being like sheep without a shepherd. Redemption depends on this.

We have certain bad habits among us and there are forces which are weakening our religion. Our faith will not regain its strength until these elders are appointed. Even before we re-enter the Holy Land, as, with God's help, we assuredly will, we must first name elders to arrange for the observance of those commandments which apply, in particular, in the Holy Land, like the law of letting the soil be fallow on the seventh year, for the blessings to come to us from the land depend on the faithfulness with which we will adhere to these laws. It is not impossible for us to carry out the commandment to return to the Holy Land. The Sultan will not object, for His Majesty knows that the Jews are his loyal subjects. Difference of religion should not be an obstacle, for each nation will worship its own god and we will forever obey the Lord, our God.

I ask of our brethren that they organize a company, on the mode of the fire insurance companies and of the railroad companies. Let this company appeal to the Sultan to give us back the land of our ancestors in return for an annual rent. Once the name of Israel is again applied to our land, all Jews will be inspired to help this company with all the means at their disposal. Though this venture will begin modestly, its future will be very great.

From: The Third Idea

בהקדם לזה איזה מאמרים קטנים, מתוכם נלמוד עוצם פעולתנו בזה. המאמר האחד - לברר מהות הגאולה העתידה, איך הלב יחיל ובאיזה אופן נקווה ונצפה, מה ראשיתה ואיך אחרייתה, ויבורר זה על פי ראיות ברורות וגם מדרך המושכל. מאמר השני - מעלת ארץ ישראל והמצווה העצומה לסבב עבודת אדמת קודש אשר היא תתן יבולה, ונפעיל [אולי צ"ל: ונפעל] נחלת שדה וכרם בארץ הטובה שהנחיל לאבותינו להוציא זרע לברכה, 'הרי ישראל ענפיהם יתנו ופריים ישאו לעם קדוש' (יחזקאל ל"ו ח'). מאמר השלישי - אם יקרה מקרה טהור בזמן מה, שיהיה לנו רשות ממושלי עמים לעשות בהר הבית כרצוננו, אם יהיה היתר מדינא דגמרא להקריב קרבן ולהעלות לרצון על מזבח ה' בטרם יבוא משיח צדקנו.

ובסוף מאמר שני נציע עצתנו אמונה - מה הזמן שואל מאת שלומי אמוני בני ישראל; ובחתימת מאמרי האחרון נשפוך כל רוחנו מה הזמן שואל מאת רוזני נדיבי עמנו בדבר הגדול הזה, וה' יתברך שמו יערה עלינו רוח ממרום סלה.

א

גאולת ישראל אשר אנחנו חוכים [= מחכים] לה - אל יחשוב החושב כי פתאום ירד השם יתברך שמו משמים ארץ, לאמור לעמו צאו, או ישלח משיחו כרגע מן שמים לתקוע בשופר גדול על נדחי ישראל ויקבצם ירושליימה, ויעשה לה חומת אש ומקדש אל ממרומים תרד, כאשר הבטיח על-ידי עבדיו הנביאים. לא כן קורא המשכיל. וודאי כל ייעודי הנביאים יתקיימו באחרית הימים, ולא יפול חס-וחלילה דבר ארצה, ולא במנוסה נלך ולא בחיפזון יום אחד, כי אם מעט מעט תבוא גאולת ישראל, לאט לאט תצמיח קרן ישועה, עד וישראל יעשה חיל' וישגה [= ישגא] מאד באחריתו' בקיום כל הייעודים והבטחות של הנביאים הקדושים, כאשר אברר בעזרת השם מן הכתובים ומדברי רבותינו ז"ל, וגם המושכל יסכים לה.

ומראשית כל אציגה לפניך מאמר הזוהר הקדוש בפרשת וישלח (דף ק"ע ע"א) על מקרא "ויאמר שלחני כי עלה השחר" (בראשית ל"ב כ"ז):
"דבי יהודה פתח ואמר: 'מי זאת הנשקפה כמו שחר, יפה כלבנה, ברה כחמה, איומה

והרב החכם מורנו ורבנו הרב שלמה פלסנר ׀ העירני, כתנא דמסייע, על דברי ה'ירושלמי' (פרק קמא ד'ברכות' דף ב' טור ג') וזה לשונו: "דבי חייא רבה ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה (פירוש: בעלות השחר),

וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי

חייא רבה לרבי שמעון בן חלפתא: 'בירבי,

כך היא גאולתן של ישראל: בתחילה

קמעא קמעא, כל מה שהיא הולכת - היא

רבה והולכת'. מאי טעמא, 'כי אשב בחושך

ה' אור לי' (מנחה ז' ה'). כך בתחילה -

'ומרדכי יושב בשער המלך', ואחר-כך -

'ויקח המן את הלבוש ואת הסוס', ואחר-

כך - 'ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש

מלכות', ואחר-כך - 'ליהודים היתה אורה

ושמחה". הרי זה ממש כדברי הזוהר

הנ"ל. וכן מצאתי ב'מדרש רבה' שיר

השירים (פרשה ו, א) על מקרא 'מי

זאת הנשקפה כמו שחר': "כך תהיה

גאולתן של ישראל מצפצפת: ... בתחילה

היא באה קמעא קמעא כו" עיין שם.

וכן כעת האיר השחר לבני ישראל,

אשר מהם יושבים בשער המלך

ראשונה במלכות. ׀ ויוכל המשכיל

להבחין כי מעת נתון חופש מן קיסר

נפוליאון הראשון, וכן הולנד, היה

ה'זעיר דקיק'. ׀ ואחר-כך בא החופש

בשאר מדינות, וכעת יושבים קרוב

למלכות כבית רוטשילד, פולד, ׀

ודומיהן - כבר הגיענו אור 'יפה

כלבנה', ונוחיל עתה ל'ברה כחמה'

בעזר גואל ישראל.

שלמה פלזנר, דרשן חוקר ופרשן, מחבר ומתרגם. נלחם בתנועת התיקונים בגרמניה ונדרף בשל כך על-ידי ראשי הרפורמה. מסיבה זו הוא עזב את ברלין והשתקע בפוזנא, שם שימש כדרשן (נפטר ב-1883).

בשורות שלהלן מובא נוסח המהדורה הראשונה (תרכ"ב). במהדורה השניה (תרכ"ו) שינה הרב קלישר את הנוסח, כדלקמן:

ויוכל המשכיל להבחין, כי מעת נתון חופש מן קיסר נפוליאון הראשון ומן הולנד - היה בקיעת האור קימעא; ואחר-כך בא החופש בשאר מדינות; וכעת - [כאשר] יושבים קרוב למלכות כמו בית רוטשילד, מונטיפיורי וכדומה - הגענו בעזרת ה' ל'אור מחט סדקית'; ונוחיל עתה ל'יפה כלבנה', היות הולך ואור עד נכון היום הגדול בעזרת ה' יתברך, במהרה בימינו אמן.

[על הסיבה לשינוי הנוסח - ראה במאמרו של הרב קלישר ב'הלבנון' בשנת תרכ"ג, בהם התדיין עם הרב אוירבאך, רב העדה האשכנזית בירושלים. המאמרים מובאים בסעיפים י"א-י"ב במדור 'מאמרים ואגרות', מהדורת קלויזנר תש"ז].

ב-1791, עוד לפני עליית נפוליאון בנפרטה לשלטון, הוענק שוויון זכויות ליהודים בצרפת. נפוליאון היטיב עם היהודים עוד כגנרל באיטליה, והמשיך בכך כשליט צרפת לאחר 1801. אחיו, לואי, שלט בהולנד ושם הונהגה אמנציפציה משנת 1795.

אשיל פולד שימש כמיניסטר הכספים בצרפת משנת 1850 ועד מותו בשנת 1867.

מכתב ספרד פירארה מאת ר' צבי פירל מאת 1842

דרכי ההוראה סימן ו

התורה בכל מקום ובכל זמן, ובזמן הזה יותר ויותר, והרובה להמנאות לפני השי"ת ועם עזת בני ישראל הכשרים העומדים על שמירתם חמרת הקודש באמונה, וכאשר אני מניח את רוחי צמחן אשר מגמתו לגדור גדר ולעמוד בכרך, יתחדש ככשר נעוריו ורע לא יבא במגוריו, והי' ירום נסאו והוד קרן מפארמו, ויהא רעוא שא היה שליט לדבר, כי הנני לטובתו בכל עת ועושה, יקראני ואענהו חוקירו ואוהב נפשו:

העתק מ"ש למן"ט הגאון מהר"ע איזר, מ"ש מו"ח לבקש מהרי"ו ירושלים ליתן להס' רשות להקריב הוא קפדן גדול על דבר ההוא לכל יקרב עם מי שאיגנו מאמונות ימנעאל כי הם נכונה בית עבודה שלהם, ואומרים שאכן שמה באמצע הכיפה, ולא יקרב עם איש זר שאינו מאמונה, וזה שבועות שמים שלמו לי דורון קהלא קדישא דבירושלים צור נפלא מכל הר הבית והנכנס עליו ובמחוכו גם הכיפה הנ"ל והוא ענין נפלא לראיו: עכ"פ מ"ש מו"ח הגאון מה נעשה מטומאה וימוסי כהונה ואבני קושן, הנה בס' כפתור ופרק פ"ו בס"כ שר"מ בהן עלה לירושלים נתי"ל לאלף הסבי ואמר להרב שרובה להקריב קרבנות, ואמר מתוך טרדה לא שאלתי על הטומאה ובהן מיוחס טוב נוכרתי עומאה הותרה צניבור, ומכהן מיוחס לא הזכיר תירץ כלל וביעב"ץ ס"א פו"צ הביא ממנו בקיזור, וכ' עליו שיש לשאל גם על סקלי ציבור, ואולי קרבן פסח רצה להקריב דבא בטומאה צניבור ולא בעי שקלים, והנה מצבדי כהונה לא הקשה שאין בהן גדול מפכב, ויוכל להקריב בלעדו, ומ"ש מיומוסי כהונה נראה דלא קשיא לר"מ בהן ז"ל דמאן לימא לן דלא מקריב אחזקה, ונחמיה בן חכמיה, דהיה לו כהנים מיוחסים, היה מגאל השארית מן הכהונה, עד יעמוד הבהן לאורים ומואים, אבל לעכב ההקדשה בשביל זה מאן לימא לן, ומהר"ו סו"ק קכ"ג שכתב שאין נחמין חלה לכהן קטן משם לא ברי לן צו, ומהר"ס"ל צים כל בלמה פ"ה דב"ק סו"ק ל"ה החמור בזה שלא ליתן חרמים לכהן בזמן הזה, וע' מג"א פ"ס תכ"ו היינו דוקא שלא ליתן לו, והרב יעב"ץ ס"א סו"ק קל"א החמיר אף גפדיון

צבורים ע"ש, אבל להקריב דקיימא לן צדק ה' מילי אף חללים שבהם (קידושין ס"ו ע"ב) א"כ אפילו קמי' שמיא גליא שנתחללה אמו הרי כל מה שמקריב הוא כשר למה נעכב מלהקריב, ולא נסמוך על חוקת כשרות אמו וחוקת כהונתו, אע"ג דיש לדחות דוקא אם הוא בן כהן ודאי, רק שגודע לבו אח"כ שאמו הייתה גרובה או חללה, והנהן העובד היה חלל, ע"ו נאמר ברך ה' מילי, אבל אמתו נוסח שמה כהן זה בן גוי הוא שזא על אמו ואינו מזרע כהונה כלל, דז"א אפילו לשיטת מהר"ס"ל ע"י שמדות וגזירות רובם נמגבלו היינו נשים שגאנסו ונתחללו, אבל לעולם רוב בעילות מהבעל, והבן המתיתם אחר אביו הוא בנו ודאי רק בפק חלל, מהני ברך ה' מילי, וע' מהרי"ע סו"ק קמ"ח קמ"ט ז' ובהדיא שותא מאז צלע"ג למ"ד ארון גלה לבבול, א"כ למ"ד קדושת יהושע לא קדשה לעתיד, ואפילו מקום מקדש והוא דעת הראב"ד ע' מג"א סוף ה' ט"ב וע' פ"ב דשבועות, א"כ מ"ל צבית שני לבנות בית המקדש בלי ארון וכרובים, בלא"ה יש לתמוה על כמה שינויים בכליוסובנין בית המקדש ומזבח מכל חכה רבינו ע"ה, וגם בנין בית שני שני מהראשון ומבנין שלעתיד שהועד עליו בכבושת יחוקאל, ואע"ג דכתוב הכל בכמה מיד ה' עלי העביל מ"מ אין נביא רשאי למדע דבר מעתה אלא לבעה ולא לדורות, ולתרוץ שינויים הללו ג"ל היינו דכתיב ככל אשר אני מראה אותך מבנית המשכן ומבנית כל כליו וכן תעשו לדורות, פ"ו פרש"י והוא מש"ס פ"ב דשבועות וע' רמב"ן בהקשה ע"ז ולפע"ד דקאי על תחלת הקרא ככל אשר אני מראה אותך עתה, כן תעשה לדורות, ע"פ אשר אני מראה אותך בכל בנין ובנין ארך יעשה זה משונה מזה, א"כ הרי העיד הקב"ה המתלה שיבטנה הבנין בכל פעם, ואין כאן דבר שחששו הנביאים נגד התורה, אמנם בקו' מהארון שנתמר צבית שני ג"ל מפ"ז כתיב ונועדתי לך שמה מעל הכפורת מבין שני הכרובים, לומר טעם הארון והכרובים הוא רק עיקר לצורך מקום מועד לדבר עם מרע"ה מבין שני כרובים ובהעדר נביא במטה רבינו פ"ה אשר ראוי להוועד עמו מבין שני כרובים אין כרובים ואין ארון מעכב:

בשם הקטן סופר חפ"ס דמיון

Rabbi Moshe Sater

פאכתה פאקארי מאת ר' אלף סלפון - התתם סלפון
אמותנו, ר' אק' פא איער

Rabbi Meir Leibush
(Malbin)

חלק שני

והיום השלים לכבוד יחיד נביא ויחיד בית ישראל, דברי הנאמן
דבריו המפורסם הנביא ישראל מתוך צבי הירוש קאלישער נ"י.

אודישוים בארבה, והנה המהומה עד מה ולא השברו על פניהם חקר, כי
רצונו לדאוד ולהציע את מחשבותו הרבים בענינים האלה, ועד עתה לא נתנו הוכח
לפניו דבר הפך כהפני ובראו לאיש גדול כמותו, ועל החשישי עד מה עד ירח הוכח
ל, ואקח לפעול את רצון בקרוב. ובעיקר דבר אמתים וכוונם, ויש לי כמה
ראות כפשוטו החכמים כמי פורשי, כי הגאולה תצמח לאם לאם, כשהר
נכון מוצא הולך ואור עד נכון היום. ושהחלה יחשבו אנשים מפני ישראל באיש כרשון
מלכי הארץ הירוש והחוקרים ויהיה ישוב אי קודם ביאת משיח. וכמישי
כפשוטו ישעיה על פסוק במדבר תחיל לזה (ישעיה פ"ד). ופי רון יעלה הפני ביד
ושרהו הוכח לזה עת רצון, וכעת הנני הדיש בארבה רבה ועוד, ארבה עולם, ואיני
בשרת לי הוכח ארץ. דבר יחיד הדיש
מאיר ליבוש מלביים.

Abba Shmuel Halivner

anything contrary to the laws of any country or to our duties as citizens. We are pledged, in particular, that the total conduct of the meeting will be in a manner acceptable to the Hovevei Zion¹ and to their distinguished government." I feel certain that this expression of good faith will be observed to the full; if, nevertheless, opinions are expressed which are not in accordance with the above pledge, they will find no response. The main aim of this assembly, I wish to add, must be to intercede most forcefully and energetically with the Turkish Government to permit our people to purchase land and to build houses without let or hindrance. We must strive with all the means in our power to obtain such permission, for upon it the very existence of all our colonization work is dependent.

2. In the Congress a central body, whose seat will be outside of Russia, will undoubtedly be chosen to carry on our holy work. It is incumbent upon us to see that the members of that central body be devoted to our cause with all their heart and soul.

3. It is essential that the Congress unite all "Sons of Zion" who are true to our cause to work in complete harmony and fraternity, even if there be among them differences of opinion regarding religion. Our attitude toward those among us who do not observe the religious precepts must be, as it were, as if fire had taken hold of our homes, imperiling our persons and our property. Under such circumstances would we not receive anyone gladly and with love who, though irreligious in our eyes, came to rescue us? Is this not our present plight, my brethren? A great fire, a fearful conflagration, is raging in our midst and we are all threatened. Our enemies have multiplied until they surpass many millions; were it not for the fear of the police, they would devour us alive. If brethren put out their hands to us in aid, doing all in their power to deliver us from our dire straits, are there such among us as would dare spurn them? If all factions will really understand this thought, this covenant of brothers will surely stand.

4. All "Sons of Zion" must be completely convinced and must believe with a perfect faith that the resettlement of our country—i.e., the purchase of land and the building of houses, the planting of orchards and the cultivation of the soil—is one of the fundamental commandments of our Torah. Some of our ancient sages even say that it is equivalent to the whole Law, for it is the foundation of the existence of our people. A true Lover of Zion is a man who believes this with all his heart and soul. Whoever assists us and does not hold this faith is comparable to one who contributes to a cause in which he does not really believe.

5. The basis of Hibbat Zion is the Torah, as it has been handed down to us from generation to generation, with neither supplement nor subtraction. I do not intend this statement as an admonition to any individual regarding his conduct, for, as our sages have said: "Verily, there are none in this generation fit to admonish." I am nevertheless stating in a general way, that the Torah, which is the Source of our life, must be the foundation of our regeneration in the land of our fathers.

6. Our task is to build and to plant and not to tear down and destroy. We must, therefore, carefully avoid injuring the "Halkah"² funds in Jerusalem in any way. Thousands are dependent on these funds, and, as long as they have no other source of income, we must not jeopardize their livelihood.

7. We must dispatch compelling speakers to all the lands of the Diaspora to spread our cause among our people and gain their support. We know from our experiences in Russia that such speakers are very effective. We must also publish pamphlets in Hebrew, Yiddish, and other languages spoken by the masses of our people. It is also very important that we publish a pamphlet in Russian, German, French, English, Italian, and other languages, setting forth our ideals simply, logically, and attractively, for distribution, in general, among the leading figures of the nations of the world and, in particular, among our own eminent sons in all countries of the Diaspora.

8. As for the National Trust, we must make every effort to persuade the Directors of the Jewish Colonization Association³ to set aside a great portion of the monies under their control for the resettlement of the Holy Land. We must make similar approaches to other wealthy men among our people. It would also be wise to arrange that a percentage of all the funds collected for the work of colonization be set aside in reserve for the National Trust.

9. I think it would be fitting for the Congress to address a letter of thanks to the great philanthropist, Baron Edmond de Rothschild,⁴ to express its gratitude to him for his immense efforts toward the resettlement of our land. Is he not the first, since our country was laid waste, to bestir himself on behalf of our cause? He has already expended tens of millions of francs upon this noble work, and he is doing and is prepared to do much more yet, to bring to life the waste places of our land. This exalted son of Israel is worthy of the honor and respect of this first Congress of Lovers of Zion from all lands.

In conclusion, I lift up my voice to my brethren: Behold, it is now two thousand years that we await our Messiah. *to redeem us from our*

REINES, ISAAC JACOB (1839–1915), rabbi, one of the founders and first head of the *Mizrachi movement. Born in Karolin, Belorussia, Reines studied at the Eishishok (Eisiskes) and Volozhin yeshivot and was ordained by leading rabbis. He served in the rabbinate in Shavkyany (Saukenai), Lithuania, from 1867; in Sventsyany (Svencionys), Vilna district, from 1869; and in Lida from 1885 until his death. Reines made a distinct contribution to rabbinic scholarship, introducing a new and almost modern methodology which was in contrast to the current system of *pilpul. It was based upon a purely logical approach and was influenced by Maimonides' *Millot ha-Higgayyon*; it is actually called "Higgayon" ("Logic"). In the introduction to his first major halakhic work, *Hotam Tokhnit* (2 parts, 1880–81) he emphasized this new approach, as he did in his later works (e.g., *Urim Gedolim*, 1887). The *Hotam Tokhnit* made a great impression, especially in Western Europe where Jews were not accustomed to works on *halakhah* with a strictly logical approach that had been written by Eastern European scholars. He also applied his new approach in his homiletical books (*Nod shel Dema'ot*, 1891), which, like others of his works, went through a number of editions. Reines tried to introduce the spirit of the times in his public activities, without breaking with tradition, and founded a yeshivah in Sventsyany. Because its curriculum included secular studies, he aroused the anger of some religious fanatics and was forced to close the school after a few months.

Reines joined the *Hibbat Zion movement from its creation. His attachment to Erez Israel was due principally to the influence of his father, who stayed in Erez Israel in the 1830s. Reines cooperated with Samuel *Mohilewer and proposed settlement programs for Erez Israel that combined Torah study with physical labor. He was among the first rabbis to answer Theodor Herzl's call, and his joining the Zionist movement served as a great encouragement to Herzl in face of the opposition of most of the East and West European rabbis. He devoted much energy to propaganda for political Zionism among rabbis and Orthodox circles. Toward this end he published in 1902 the book *Or Hadash al Ziyon* ("A New Light on Zion") in which he countered all the claims of those in the rabbinical circles opposed to Zionism. He participated in the first Zionist Congresses and was very close to Herzl, but he opposed the cultural work of the Zionist movement for fear that it would encroach on the status of religion. In 1902 he convened a large conference of rabbis and Orthodox people in Vilna and as a result the Religious Zionist movement, Mizrachi, was formed. Reines was the recognized leader of the movement and the outstanding personality at its founding convention in Pressburg (Bratislava; 1904). Many Orthodox rabbis, especially from Hungary, protested the convening of the founding conference and were against Mizrachi altogether. Reines answered them very sharply, sparing not even the greatest among them. He also founded the first journal of Mizrachi, entitled *Ha-Mizrah* (published in 1903 under the editorship of Ze'ev *Jawitz). His great attachment to Herzl found expression during the controversy over the *Uganda Scheme, when he proved to be an enthusiastic supporter of the plan.

Despite all his public activities, Reines continued to write. Only a small portion of his works were published, and the rest remain in manuscript (in about 100 volumes). In Lida, he realized his greatest personal dream – the establishment of a modern yeshivah in which secular studies were taught side by side with traditional studies, all within the framework of the meticulous observation of tradition. The yeshivah was established in 1905 and achieved a distinguished reputation. Reines developed the educational principles of the yeshivah in the booklets *Kol Ya'akov* (1908), *Mishkenot Ya'akov* (1910), and others. Although the Mizrachi movement viewed the yeshivah as its own project, its maintenance rested on Reines' shoulders. While the institution was developing, World War I broke out and the suffering that it brought affected Reines' health. In the past few years some of his works have come out in new editions and in facsimile editions.

BIBLIOGRAPHY: J.L. Fishman, *Zekhor Zot le-Ya'akov* (1934); M. Kohen, in: J.L. Fishman (ed.), *Sefer ha-Mizrachi* (1946), 83–101 (2nd pagination); Z.A. Rabiner, *Talelei Orot* (1955), 7–18; Y. Raphael, in: *Ba-Mishor*, 1 no. 34 (1940), 14; idem, *Madrikh Bibliografi le-Sifrut Ziyonit Datit* (1960), 74–5; I.J. Reines, *Nod shel Dema'ot*, ed. by J.L. Fishman (1934); L. Jung (ed.), *Jewish Leaders* (1953), 273–93.

Kressel, Getzel. "Reines, Isaac Jacob." *Encyclopaedia Judaica*. Ed. Michael Berenbaum and Fred Skolnik. 2nd ed. Vol. 17. Detroit: Macmillan Reference USA, 2007. 207-208. *Gale Virtual Reference Library*. Web. 10 May 2013.

THE MIZRAHI 7. Manifesto (1902)¹

In the hands of the Diaspora the soul of our people—our Holy Torah—can no longer be preserved in its full strength, nor can the commandments, which comprise the entire spiritual life of the people, be kept in their original purity, because the times are besieging us with difficult demands. It is impossible for us to respond to those demands without ignoring the holy treasure entrusted to us at Sinai, without God forbid, turning it into a thing of little value in our eyes, as each of us strays further and further away from the other. Against his will each loses his Jewish self in the [non-Jewish] majority, for only in their midst can he fulfill all those secular requirements which the times demand of him. The people has found one remedy for this affliction—to direct their hearts to that one place which has always been the focus of our prayers, that place wherein the oppressed of our people will find their longed-

for respite: Zion and Jerusalem. We have always been united by that ancient hope, by the promise which lies at the very roots of our religion, namely, that only out of Zion will the Lord bring redemption to the people of Israel. The emancipation which our German brethren so desired did much to divide us and keep us scattered in the countries of our dispersion. When the limbs are dispersed, the body disintegrates, and when there is no body, the spirit has no place to dwell in this world.

It has therefore been agreed by all those who love the spirit of their people and are faithful to their God's Torah, that the re-awakening of the hope of the return to Zion will provide a solid foundation as well as lend a special quality to our people. It will serve as a focus for the ingathering of our spiritual forces and as a secure fortress for our Torah and its sanctity.

NOTE

1. Mizrahi, the religious Zionist movement based on the Basle Program and dedicated to the establishment of the people of Israel in the land of Israel in accordance with the precepts of the Torah. When the Fifth Zionist Congress (Basle, 1901) resolved that the education of the people in the spirit of Jewish nationalism was an important aspect of Zionist activity and an obligation for every Zionist, the religious Zionists felt that there could be no compromise in spiritual matters. They

therefore founded in Vilna in 1902 the movement Mizrahi, an abbreviation of the words *mirkaz vilnani* ("spiritual center"), adopting the motto "The land of Israel for the people of Israel according to the Torah of Israel." Mizrahi has remained a faction within the World Zionist Organization. This manifesto was distributed as a leaflet announcing in Hebrew the establishment of Mizrahi.

Source: *Kol koreh* (Vilna, 1902). Trans. by D. Goldman

August 25, 1899

מכתב כבוד הנאון האבד"ק בריסק שליט"א.

יכתב ויהתם לאלתר לחיים טובים וארוכים כבוד הרב הגביר מופלג וחריב יר"א מצוין כ"ש מ"ר יעקב משה ג"י כרפס ברכה וכ"ש.

אחרי הברכה ממע"כ שי, הגיעני מכהבו, ורב תודות על פעולתו לטוב. בן קראתי יתר דבריו בנידון, "בת הציונים" שנתחברו ונתאגדו עתה בחוקה, ולא אכוש מלאמר כי לא ארע איך למצוא מסילות לצאת נגדם, אחרי כי האנשים, הלא מהם נודעים במקומותם לרעה, ותכליתם כבר הודיעו ופרסמו כי הוא לעקור יסודי הדת — ולהכלית זה גם לכבוש את כל מקומות מושבות ישראל בכדי שיהי' זאת לעזר למטרתם וכאשר כבר הודיעו את כל אלה ונלו מחשבתם במכ"ע, ומה נוכל עוד להוסיף דבר בזה, האם יאמנו דבריט עליהם מאשר הם אומרים ומנלים בעצמם.

לא יאומן כי יסופר כי אחרי התגלות זדון לבם מפוי עצמם עוד ימצאו מהישרים בלבותם שיתחברו להם — אשר זה מביא הסהון גדול על כל קהל הגולה, כי יהנו להם מקום ואחיוה לענינם ואיך ימצאו גם משענה בעת שנודע כי הוא חסאת הרבים.

ועכ"ו מצאתי כי הצדק את מע"כ שי כי ידברו יחד יראי ה' ויצעקו סרה בפרסום בהורעת הדברים מה שהודיעו הציונים בעצמם וזאת אחת ימצא בה יתירה לטובה כי יהיו הדברים יוצאים מלב סהור, אולי תהא זאת לרפאות המון בית ישראל אשר עוד לא הושחת לכותם ושבו מעליהם ורפא להם וידעו להזהר בנפשותם. לבלי להתחבר לענין שהוא הירוס הדת ומכשל לבית ישראל.

וברכה רבה למע"כ שיחי וכל היקרים יחד אשר לכם חם ודחפורו לעזרת ה', תחזקנה ידיהם להוציא כל מפעל בזה לאורה, והיו ממוכי הדנים ממש ויבורכו ויאושרו, ולשנה טובה יכתבו ויחתמו.

בוקיכם היים הלוי סאלאווייצין.

יום ו' י"ט אלול התרנ"ט בריסק יצ"ו.

מכתב כבוד הנאון רב דע"ק דווינסק שליט"א
(המפורסם בש"ק הראצאווער).

November
15, 1899

ב"ה ג' יג טבת, תר"ס.

להני הנכבדים שיחיו ברכה וכ"פ.

קבלתי מכתבם אודות כת המעוקשה אשר מכנים עצמם בשם ציונים לא לחנם רק משום מ"ש רש"י יומא דף ע"ב ע"ב דציון חיץ לירושלים, והוא שוק העליון המובא בשקלים פ"ח ה"א וזה קצון של גוים המובא שם כי המינים הדוועים היו בשוק העליון בכל מקום, ע"י ע"ז דף י"ח ע"א וזה ר"ל הירושלמי בפ"ד דהעניית סוף ה"ב חורנו על כל המקרא ולא מצאנו שנקרא ישראל ציון אלא זה כו' דר"ל דרך ע"י תורה ועבודה או יקוים ולציון יאמרו עמי אתה, וע"י סנהדרין דף צ"ט ע"ב דרך ע"י תורה יעו"ש ומ"ש הרמב"ם בפרה"ט בפ"א דסנהדרין שתרבה חשוקתם להי"ת ולתורתו ע"ש וזה נראה לעין שאין בהכת הזאת לא מיני ולא מקצתה. — ושלא תהא שתיקתי כו' ח"ו בעין שכתב הרא"ש ז"ל במכתבו לרא"ם במנחת קנאות מכתב צ"ט יעו"ש כתבתי וחתמתי

יוסף ראזין רב דע"ק דווינסק.

מכתב כבוד הנאון המר"א דק"ק הוראדנא שליט"א.

בשם ה' מוש"ק כ"ח טבת, תר"ס, הוראדנא.

אל אצילי ב"י הגבירים הנכבדים, חכמים ושלמים במעלות ומדות תרומיות, דרשי טובת עם, עומדים בפרץ ומחויקי תורת ה', ה' עליהם יחיו וחמץ ת' יצליח בידם לעד לעולם!

נהנכדתי בקבלת מכתבם טן י"ט טבת דנא, וגם אנכי ידעתי את ההירום הנדול אשר הטה עושים בכנסת ישראל, ולבי עלי דוי, ועיני כהתו ואוני הכבירו מראות הנעשה והגשמע, ולא לאמונה נברו בארץ ובדגל לאום ידגילו ונאנחנו בשם אלקים נדגול ואי לאום? אם ששליכים תוה"ק ומצוותי לארץ ח"ו, ואיכבה

11

RABBI ZADOK HACHOEN RABINOWITZ 6. The Zionists Are Not Our Saviors (c. 1900)¹

A voice was heard from on high, a voice of lamentation from the imperial city of Vienna in a matter relating to all of Israel. It concerns the sect that has arisen recently under the name of Zionists. They drag inquiry by cords of vanity and lift up their souls to folly, hoping that in the course of time the sons of Israel will be subdued under their government and subordinated to transgressors. For this my heart grieves exceedingly.

For our many sins, the saying "The face of the generation is as the face of a dog"² has been fulfilled among us. We see that their desire to force the whole world to the side of sin, Heaven forbid, is great. Even if in our age the mob will not thank us for uttering words of truth and reproof, I will nevertheless fulfill the commandment "Thou shalt surely reprove"³ and join in the protest against the Zionists.

For surely this is not a time to hold one's peace. Heaven forbid that one should show respect for persons in this matter. The danger to the community posed by those who are destructive and who dispute with the *Shekhinah* [the Divine Presence] is far too great for that. Concerning them the verse says: "He who beholdeth the clouds will sow and he who beholdeth the clouds will reap."⁴ The Zionists sow wheat and reap thorns and even though the work of Satan should prosper, the end will be, Heaven forbid, what it will be. The House of Israel, the holy and desolate, appears in this hour like a ship sailing without oars in a tempest in the heart of the sea, its helmsmen stricken with blindness. We surely know that if we were believers and truly trusted in the salvation of the Lord and observers of the commandments of

Source: Open letter, c. 1900, *The Transformation: The Case of the Netunei Karta*, ed. I. Domb (London: Hamadris, 1958), pp. 192-96. Trans. by P. Mendes-Flohr and J. Reinhartz.

God, we would even today be dwelling in our holy land. For it is known that the land of Israel, by its very nature and the power of its holiness, was created for Israel alone.

It is said in the Midrash that the Holy One, blessed be He, created the land of Israel only for Israel; but it is also known that because of the power of its holiness the land rejects transgressors in the same way that the stomach vomits forth that which is incompatible with its nature. This matter is not subject to dispute. Yet now there have arisen fools and malicious conspirers whose deeds are born of a bitter poison. They proclaim that the life of Israel is in jeopardy and that they, the Zionists, will hasten salvation by founding a state.

They ask why we have been in exile for so long. But this question has already been asked of the sages and the prophets, and has been explained by the Holy One, blessed be He: "Why did the land perish? Because they abandoned My law which I put before them."⁵ It has already been made clear that the Zionists reject all the commandments and cleave to every manner of abomination.

Do we not know that the whole purpose of redemption is to improve our ways so that Israel may observe the Torah with all the restrictions that have been placed upon it by our sages who should not, Heaven forbid, be men of power and influence among us. [Moreover] as the prophets foresaw our redemption, we will not require an army and strategies of war. From this we can see that [the aspiration of the Zionists] is opposed to the spirit of Judaism and to the hope of redemption. I have heard it said in the name of the

Zionists that without a state modeled after other states there would be an end to Judaism, Heaven forbid. To them we would reply that the land of Israel and the people of Israel are above the rules of causality and that, thank God, in our day at least the majority of Jews remain steadfast in their faith.

It may be assumed that if the Zionists gain dominion, they will seek to remove from the hearts of Israel belief in God and in the truth of the Torah. [For] the intention of these initiators and seducers is to cast Israel into heresy, that is, to destruction. Moreover, seeing that the Zionists and those among them who at one time had claims to sanctity say that massacres, Heaven forbid, will follow unless their advice is taken, let us emphasize that we have the Divine promise that even though Israel is in exile, nevertheless the memory of Israel will never be erased.

Jerusalem is the height of heights to which the hearts of Israel are directed. Our soul also pants and yearns to breathe her pure and holy air. In Heaven are my witnesses that I would hasten to go there like an arrow from a bow, without fear of the perils in the roads, or of the misery and poverty in the country, but I fear my departure and my ascent to Jerusalem might appear as a gesture of approval of Zionist activity.

With faith in the Lord, my soul trusts in His word that the day of redemption will come. I stand in expectation of the coming of the messiah. [But before his advent] should three hundred scourges of iron afflict me, I

ZIONISM

will not budge from my place. I will not go up there [to Jerusalem] and join my name to those of the Zionists.

For me the matter is perfectly plain. The enlightened ones and the reformers who impel the existence of our people have discovered that through blatant unbelief they will not succeed in driving Israel from its faith and from its religion. Therefore they have thrown off their garment of assimilation and put on a cloak of zeal so that they appear to be zealous on behalf of Judaism. But they are in fact digging a mine beneath our faith and seeking to lead Israel from beneath the wings of *Shekhinah*.

From all that has been said, it emerges that the Zionists and their rabbis are in error when they assert decisively that were it not for the Zionists many of our brethren would have converted. They deceive themselves. The heretics and the transgressors within the camp of Israel do more damage to us than those who have left the community.

Can heretics be regarded as greater than those who have left the community? May there not be many like them in Israel! As for us, we need the audacity of holiness and the spirit of self-sacrifice. The counsel to be given to the House of Israel is that they should dissociate from the Zionists and hold themselves apart from this advancing plague. Through the merit of this separation, may we enjoy all the salvations and the comforts and may the Holy One, blessed be He, comfort Zion and build Jerusalem.

NOTES

1. Rabbi Zadok Hachoen Rabinowitz (1823-1900), Hasidic rabbi, known as Zadok Hachohen of Lublin, with a reputation as an outstanding talmudic scholar. Preferring a secluded life of study and devotion, Zadok Hachoen became the spiritual leader of the Hasidim in Lublin after the death of his friend Rabbi Yehuda Leib Eiger in 1888. In 1890, following the death of his second wife,

Zadok Hachoen sought to immigrate to Palestine, but was discouraged from doing so by his disciples. The letter presented here was written toward the end of his life.

2. Mishnah, tractate *Sotah* 9:15.
3. Lev. 19:17.
4. Eccles. 11:4.
5. Jer. 9:12.

Rabbi Abraham Yeshaya Karelitz
(Chazon Ish)

116

: "עניני ההלכה קבועים הם ע"פ התורה
שעיקרן בכתב ופירושן בתורה שבע"פ, ואף נביא אין רשאי לחדש עד שמצאו
להן סמך בתורה. וכשם שהגרעון בכלל נליזה מהתורה, כך ההוספה על מצות
התורה נליזה מהתורה. ביסוד זה צריך שאלת חכם אם חייבין לנהוג ז' ימי
אבלות על הצרות הנזכרות שעברו עלינו אם לא. אם חייבים אין צריך הסכמות
, ואם פטורים הרי כבר אנו מוזהרים לנהוג בפטור זה מפני שהתורה פטרתן

ולשמוע מזבח טוב. וההצעה להתכנס ולקבוע ולעשות, לגזור ולקיים, היא כהקלת
ראש ח"ו ביסוד ההלכה וראוי להסירה מעל הפרק בטרם הועלתה. כן קביעת
תענית לדורות הוא בכלל מצוה דרבנן, ומה שיש בידינו הוא מזמן שהיתה עדיין
נבואה, ואיך נעזי פנינו דור שטוב לו השתיקה, להרהר כזאת לקבוע דברים
לדורות, והרי ההצעה הזאת מעידה עלינו כמתכחשים בכל חטאתנו ושפלנו, בזמן
שאנו מלוכלכים בעוונותינו ובפשעינו, דלים וריקים מן התורה וערומים ממצוות
אל נא נעבור לגדולות ממנו, נחפשה דרכינו ונשובה כמו שנאמר הלא זה צום
(וגו') (איגרות חזון איש, כרך א', ירושלים, תשס"ו, איגרת צ"ז, דף קי"א)

זה הספר לה' צדיקים יבואו בו

ס פ ר

ויאל משה

לכבוד דיני השלש שבועות, שנאמרו בנביאות, בעניני קץ
הישועות, גם לכבוד דיני מצות ישיבת אה"ק וכל
המסתעף בענינים אלו להלכה ולמעשה

אשר אפסתי ולקפתי ממקומות הנאמנים וברורים בחמלת ה' עלי
בזכות אבותי ולבותי הקדושים נ"ע ולה"ה זי"ע ועכ"ל

הק' יואל טייטלבוים

מחדווח שניה עם חוספות

ברוקלין יצ"ו, שנת ה' תשכ"א

נדפס בבית דפוס

סענדל דייטש

ברוקלין, ניו יורק

Rabbi Yoel
Teitelbaum (Satmar Rav)

הקדמה

כוח גלוי ומפורסם בדברי חז"ל שכגידו לנו זאת צמי
שלמדו מקראי שעל ידי בעצרה על הצטעות שלא
לעלות בחומה ושלא ידחף את סקן ח"ו אני מחיר את
צערם כלצלות וכלילת כבוד. ונעכ"ר קן כ"י,
כמינים ובאסיקורסים עמו כל מיני השחלות לעבור
על הצטעות כללו לעלות בחומה וליקח מעמם ממעלה
ומירוח קודם הזמן, שזכו לחיקת סקן, ובמשיכו לזכות
רוב בני ישראל לרעיון כממם כזכ. ואיחא צמילתא
פרשת יחרו לא תשא למכ נאמר, לפי שכוח אומר ולא
תשצבו וגו', אך לי חלל שלא ישצב מנין שלא יקבל
וכי, משקבלת עליך להצטע כריני לך לדיון כי לא
ינקב וכי. ופי שם צמרכנה כמפוכ, שמה מראה
שדין הצטועה גם על כמחשבה כמו צמי, ולא אימעות
חלל מקרבן, וכציוס קן מריי חלל שכחז סתיב
דמדכשמים כרמכ"ס דין זה שמת מינה דאיט חלל
אסמכחא, ועדיין ז"ע, ולא עת לבארין כזכ.

אור"ם צעין זה לא כ"י רק מסעבה כלנז, שולמד
לכסחפק סם דין על מחשבה, חכל נעשו
מעשים רבים ועלומים לפעולה במרה כזאת, צמחצולת
ואופנים שונים לכציוס לדיי כן לעבור על הצטעות
כללו. חה פצוע שכל אופני הפעולת ששוען כזכ כ"י
בעצרה על הצטועה, וכמו שרואין שכתב כרמכ"ס ז"ל
שאגרת חימן על אחד שאמר על פלש שכוח משית,
ובחלקטו אליו אחכ אנשים וזככיר אחס עכנא שכ"י
כנכה גדולכ, שכשיתוודע למלכות יכ"ו מה לרח
גדולת ר"ל גם כזכ"ר אחס שם כזכ שלא לעבור
על הצטעות, וכחז מעם הצטעות צצכיל שידע שלמה
צרות כקודש שחפלא להתנופע כלל עככ כרלוי ויאצדו
צצכיל זה, ויכדאו פליכס לרח יעיי"ש. ומכדור מה
שידע כרמכ"ס ז"ל שלא יעלב צידס מלומכ חלל לרח,
מכל מקום חכז זאת לבעצרה על הצטעות, כי
הצטועה שלא ידחף את סקן, כ"ח שלא לעשות שום
פעולת לדחוק את סקן, וממילא כל פעולת ששוען

דיות כי צעוכ"ר צענים באחרונות סכלנו לרח
רצות ומרורות כלענכ, אשר לא כ"חכ כזאת
לישראל מאז כ"ח לגוי, וללוי כ"י כוחיר לנו שריר
וגו', אך צממלת כ"י יח"ש נשארנו מחי מספר צמכלית
כמיעות, לא מעט מכרצב חלל מעט מן כמעט,
צצכיל צצועתו של כקצ"כ שגצנע לחצותינו שלא יכלכ
זרעו ח"ו. גם נתקיים צעוכ"ר צמלול מוכן כמלכ
משכ"כ"כ וכפלא כ"י את מכוחך וגו', כפלא ופלא
ואצדכ חכמת חכמי וצ"נת נצוניו חסחחר, חכינו
לעח מרפא וככ צמככ, ועדיין לא צחנו אל כמנוחכ
ואל כוחלכ. לצצינו נשצר צקרבנו לשצרי שצרים ואין
לנו צמכ להחנחס ולכחחוק, חלל עיינו לופיות
למרוס צכליון עינים ודלצון נפ"ש, עד יסקיף וירל
כ"י משמים, יראה צעניינו וירפא את לצצנו כגדככ
וככככ, צרוכ רחמי יח"ש.

ודנה מלפנים צישראל ככל כדורות כשכגיטכ עח
לרכ ליעקב, חקרו ודרשו מה זה ועל מה זה,
אחכ עון גרס לכציוס לדיי כן לשום לצ לחקן ולשזכ,
אל כשי"ת, כדמליו צקראי וצחלמוד. וכן אחר גלות
שפליניס חיצר כקדוש כחסיד ר"י יוסף יעצ"ן ז"ל
כספרדו כ"י אור כחיים מיוסד על כן, לחקור אחר
כעוונות שגרמו אז הרכ וכגלח. חקני כמות דמח
זכ"כ צכקדמת פירושו למגילת איככ כחז ג"כ שאין
חופלת לכפר כלרות וכיגומות חלל חס יספר גם
סיצת כלרות שאירע לו למטן ישמור פלשו מכסיכות
כמציאות לדיי כלרות, ולכן פ"י שם כל מגילת איככ
צדרך זה, שצכל מקום שחכיר כלרכ מחיר גם כן
כחטא שכ"י כסיצת שכציוסכ את כלרכ כזאת, למטן
נשז חל כ"י ככל לצצינו ולא יוסיף לדככ חותנו, זח"ד
ועיי"ש.

ועכשיין כדורנו זה אין לריכין לחפש ולכקש צמטמונים
את כעון שכציוס עליו את כלרכ כזאת, כי

שני דיני

פרק שלשה עשר כתובות

ק"א

עין משפט
נר מצוה
ע א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ כ ע ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ

בבלי שרת כתיב. קרא ללעיל מיניה כתיב כי כה אמר ה' אל העמנוסים ועל היס ועל המכונות וגו': שלא יעלו בחומה. יחד ביד חזקה: אם תשירו ואם תשוררו. שתי שבעות ככל אחת: שלא יגלו את הקץ. נמצאים שמימיס: ושלא ירחקו את הקץ. צעונים ל"א שלא ירחקו גרסין לטון דומק שלא ירכו צממונים על כך יותר מדאי: ושלא יגלו את הפחד. אמרי לה סוד העטור" ושמרי לה סוד" טעמי המורה: מתיר את בשרכם. לטון הפקר: ובל יאמר שכן חליתי. כלומר אל יתעם לומר נר לי כי כולם נשואי עון: אתה על אדמה טמאה תמות. מקרא הוא צנצנת עמוס: ארונו בא. לקוצרו צל"י: כך אמור לצאת מבבל. לפי שיש עס ישיבת המרצלות מורה חמדי: דנפק מפומבדיתא לבי כובי. לגור עס: א"י קולטתן. כדמפרש: אילימא ליוחסין. שנושאין נשים מא"י והא צלל מיוחס טפי דלמר מר צפרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע"ט.) כ"ה הארצות. הרי הן אלל צלל. כעשה. המעורבת שאין ניכר זה מה תמוכה כך כל המשפחות ספק": אלא לענין קבורה. של צלל מוליכין ארומיסיס ליקבר צל"י ושל שאר ארצות הרחוקים מא"י וקרוצים לצלל קוצרים צלל שיש המשיח: לעם עזיה. על א"י: ההוא בנפלים כתיב. ולעולם צל"י: אינן חיים. צממיה: ע"י גלגול. מתגלגלים העממות עד א"י ומיין עס: מחילות נעשה להם בקרקע. ועומדים על רגליהם והולכים צמחילות עד א"י וס משללנין יוולאים: דברים בגו. וס כלן צדיקים מקומיים צדיק זה ולרין להם להם לז: שצדיק גמור היה. ולא היה לרין לזכות א"י: שלחו ליה אחוהי לרבה. רבה צר צממיה צממיהם היה והיו לו חיים צל"י ושלחו לגרם זו כדי שיעלה אלס: אילפא מוסף בה דברים. עוד שלחו לו כן: מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת. שמתן זה עיניו והיא נח"ל: ואע"פ שחכם אתה. יפה לך לעלות כהן ללמוד מפי רב שאין דומה הלומד מעצמו כו': וא"ת אין לך רב. כהן שיוכל ללמדך: שאין

[מספחה למטה ע"ו פ"א] (3) ע"י חיס ע"י. ר"ה ללמה, (4) מנייה דף (ה, ה) (7) קדוש טע: ודף (ה, ה) (8) לטון טע. מ"ה יונתם טע"ן ד"ק טע. מ"ה ח"ה (1) לטון ק"ה, (2) ונ"ע רש"י קדוש טע: ופ"ה ד"ה ט"ס.

גליון הש"ס
גמ' ע"י גלגול. ע"י קוטה ע"ה מוס' ד"ה כל אלה:

הנהגות וציונים

[6] צ"ל בחומה וכן בסמוך. יע"כ (גליון). [7] ואפשר דג"ל רבינא. וכ"א בע"י דהא כשמת רבא נולד רב אשי כדאיתא קדושין עב ע"ב ובבליקט איתא ר' אבהו (גליון): [8] צ"ל גלגול. א"א אהי ש"ל זה א"ל רש"י (גליון): דן ע"י ר"ן מילה רש"י דף ע"ב מדפי הר"ף דל"ג ירובימין" (רש"י): [9] נ"א את בניו שלא יקברו עליהם צ"ל צדיקי מחילות (וכן ג"י הילקוט וביא בע"י (גליון): [10] נ"א ארבע מאה פרסה שלא יקברו עליהם צ"ל צדיקי מחילות (גליון): [11] כתיב אמרי לה שמיני תהיה: [12] הר"א בע"י וכן (רש"י):

ליקוטי רש"י

[נדפס בע"מ]

תורה אור השלם
א) בבלה יובאו וקשה יהיו עד יום פקד אהם נאם " והתעללים והשבתים אל תקום תהיה: (ויקרא ט"ז)

ב) השבעתי אתכם בנות ירושלים בנצבות או באילות השנה אם תעירו ואם תעורו את החכה עד שתחפץ: (ישעיה ט"ז)

ג) וכל יאמר שכן מליתי הקם הישב בה נשא עון: (ישעיה ל"ה)

ד) מנחם אדמה נעשה לי ונתתי עלי את עלותי ואת פקדתי את צאתי ואת פקדתי בכל המקום אשר אקבר את שמי אבותי אלקי וברקתם: (ישעיה ס"א)

ה) הרנינו גנים עמו כי דם עקרו יקוב ונקם ישיב לצרו וקבר אקמתו עמו: (ישעיה נ"ה)

ו) לכן בה אשר י' אשתך בעיר חנה וקנך וקנך בנרוב יפלו (וארמקך בנחל חתלק ואתה עלארמה מקאה תמות ישראל גלה מעל גלה:

בבלה יובאו ושמה יהיו. אע"פ

דלא קרא בגלות ראשון כתיב י"ל דגלותו ע"י נמי קפיד קרא: שלא יגלו סוד. העיבור כדלמרינן (שם דף ע"ה) כי הלא חכמתם וצניתםס זהו סוד העיבור:

חנינא דאמר ג' שבועות הללו למה אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת

שהשביע הקדוש ברוך הוא את ישראל שלא ימירו באומות העולם ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את העובדי כוכבים שלא ישתעבדו בהן בישראל יותר מדאי ורב יהודה א"ר תעירו ואם תעוררו כתיב ורבי זורא מביעי ליה לכדרכי לוי דאמר שש שבועות הללו למה תלתא הני דאמרן אינך שלא יגלו את הקץ ושלא ירחקו את הקץ ושלא יגלו הסוד לעובדי כוכבים בנצבות או באילות השדה אמר רבי אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם בנצבות וכאילות השדה אמר רבי אלעזר כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עון שנאמר וכל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון א"ל רבא לרב אשי אנן בסובלי חלאים מתנינן לה אמר רב ענן כל הקבור בארץ ישראל כאילו קבור תחת המזבח כתיב הכא מובח אדמה תעשה לי וכתביהם וכו' וכפר אדמתו עמו עולא היה רגיל דהוה סליק לארץ ישראל נח נפשיה בחוץ לארץ אתו אמרו ליה לרבי אלעזר אמר אנת עולא על אדמה טמאה תמות אמרו לו ארונו בא אמר להם אינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו לאחר מיתה ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בי חזאה אתא לקמיה דר' חנינא א"ל מהו למיחת ולכיבמה דא"ל אחו"י נשא כותית ומת ברוך המקום שהרגו והוא ירד אחרי"ו אמר רב יהודה אמר שמואל י"כשם שאסור לצאת מארץ ישראל לבבל כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו אפילו מפומבדיתא לבי כובי ההוא דנפק מפומבדיתא לבי כובי שמתיה רב יוסף ההוא דנפק מפומבדיתא לאסתנויאי שכיב אמר אב"י אי בעי האי צורבא מרבנן הוה חי רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו כשרין שבבבל א"י קולטתן כשרין שבשאר ארצות בבבל קולטתן למאי אילימא ליוחסין והאמר מר כ"ה הארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל אלא לענין קבורה אמר רב יהודה כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל שנאמר ה"ו ציון המלמי יושבת בת בבבל אמר אב"י נקטינן בבבל לא חזיא חבלי דמשיח תרגמה אהוצל דבנימין וקרו ליה קרנא דשיובתא א"ר אלעזר מתים שבחוץ לארץ אינם חיים שנאמר ונתתי צבי בארץ חיים ארץ שצביוני בה מתיה חיים שאין צביוני בה אין מתיה חיים כתיב ר' אבא בר ממל יחיו מתך נבלתי יקומון מאי יחיו מתך מתים שבא"י נבלתי יקומון מתים שבחוץ לארץ ומאי ונתתי צבי בארץ חיים אנבוכד נצר הוא דכתיב דאמר רחמנא מייחנא עליהו מלכא דקליל כי טביא א"ל רבי מקרא אחר אני דורש נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה ואלא הכתיב נבלתי יקומון ההוא בנפלים הוא דכתיב ורבי אבא בר ממל האי נותן נשמה לעם עליה מאי עביד ליה מביעי ליה לכדרכי אבהו דאמר ר' אבהו אפילו שפחה כנענית שבא"י מובטח לה שהיא בת העולם הבא כתיב הכא לעם עליה וכתביהם הם שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור ורוח הבא ולר' אלעזר צדיקים שבחוץ לארץ אינם חיים אמר רבי אילעא ע"י גלגול מתקין לה ר' אבא סלא רבא גלגול לצדיקים צער הוא אמר אב"י מחילות נעשות להם בקרקע ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם אמר קרנא דברים בגו יודע היה יעקב אבינו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוץ לארץ חיים למה השריה את בניו שמה לא זוכה למחילות כיצא בדבר אתה אומר וישבע יוסף את בני ישראל וגו' א"ר חנינא דברים בגו יודע היה יוסף בעצמו שצדיק גמור היה ואם מתים שבחוץ לארץ חיים למה השריה את אחיו ארבע מאות בה דברים מעשה באחד שהיה מצטער על אשה אחת וביקש לירד כיון ששמע כזאת גלגל בעצמו יעד יום מותו אף על פי שחכם גדול אתה אינו דומה לזומד לזומד מרובו וא"ת אין לך רב ומונ רבי יוחנן ואם אין אתה עולה הוה בשלשה דברים אל תרבה בשיבה קשה לתחתוניות ואל תרבה בעמידה שעמידה קשה ללב ואל תרבה בהליכה שהליכה קשה לעינים אלא שליש בשיבה שליש בעמידה שליש בדרכי ר"ה משובח וישנוי נאיה קמחיה

תוספות ר"ד

ו"א ויתן כתובה אומרת לצאת והוא א שלא לצאת כופין א שלא תצא ואם לאו ה שלא בכתובה: מר גשא אשה בארץ יש גירשה בארץ ישראל: לה ממעות ארץ יש גשא אשה בארץ יש גירשה בקפודקאה: לה ממעות ארץ יש גשא אשה בקפודקא: לה ממעות ארץ יש רשב"ג אומר נתן ממעות קפודקאה: אשה בקפודקאה וגו בקפודקאה נתן ממעות קפודקאה: מעות קפודקאה גדולות ממות ישראל: ואמרי' הא קשיא קמי' נשא בארץ ישראל וגו בקפודקאה נתן ממעות ארץ ישראל א בתר שבנדא אולגין תני גשא בקפודקאה גירשה ישראל נתן לה מן ארץ ישראל אלמא גרבינא אולגין. רבא מקילי כו שנו כאן. פי' זו הי מקלות שהעלו ה: בכתובה וקסבר כחובת אשה מר רשב"ג סבר כתובת אדורייתא פלוגתא כשמעתיא קי דלמתי: ת"ר הו שתי' על חבירו בבבל מנכוהו ממעוה כתוב בארץ מנכוהו ממעות ישראל כתיב בו הציאו כבבל ממעות בכל העיאר ישראל מנכוהו כ בארץ ישראל. מה ש בכתובה איתאי רב משרשיא א ולאפוקי מדרי' דאמר כ דאורייתא. פי' כ קאי דתי כתוב בו וכו' אלמא בתר ג אולי' ולאו בתר ג משא"כ בכתובה אולגין בתר שבנדא: להקל שאם היה ה' בקרן שהמטבע והנבינא שהמטבע פחות אולגין בתר: דכתובה היא מדרב דמיא לבי' ר' מרשב"ג דאמר דאורייתא דרייה כ"ת. ואין הלכה כ חז"ה דהא מתיניא מניה. וחו דתני מניה. וחו דתני כפי' יש כבור לתי כתיבה דתתן תתן נוסף פי' שנים כנכ ואינו נוסף פי' שני האם ואינו נוסף ולא כראוי ככמו הלאשה בכתובה: בנות כמנותהר היבס וכולן אינן כשבת ולא

R' Meir Simcha Hakohen
& Dinkal

מיום שנבחרו ציון וירושלים - דוד בתהלתו ישיעה בחזיונותיו
להתפתח נפשם בחרת הקודש אשר בתוכי ירושלים. ואמר הנביא:
"הציבי לך ציונים" וגוי שובי אל עירך אלה וגוי אברים ומסעו בעדך וגוי
להתפלל תלת ומנין ביום כנפתי הגדולה שמו לחוק לכל ישראל
וישיב שבות ציון וירושלים. וכן בברכת מוננות בכל עת להתפלל על הארץ
וירושלים.

אולם זה במאה הזאת זרחו קוי אור עיני גדולי המועש כמו מונטיפיורי
זכר ע"י הנלחבים וירבנים הרבה עמדו מנגד ואף אותם שהיה נלחב
ומדגי שבעות שהשביע לבנות ירושלים (מתנות לייא ושה"ש רבה ב' פסוק
שבעתי אחם בנות ירושלים).

וכי"ב בהתעוררות רבה ומרהבנים ר' צבי הירש ספאורן ר"י אליהו
זכר ע"י הנלחבים וירבנים הרבה עמדו מנגד ואף אותם שהיה נלחב
ומדגי שבעות שהשביע לבנות ירושלים (מתנות לייא ושה"ש רבה ב' פסוק
שבעתי אחם בנות ירושלים).

אמנם כעת הסכה ההשגחה אשר באספת הממלכות הגאורות כסאן
השבועות וברשיון המלכים קמה מצות ישוב ארץ ישראל תהיה לעם ישראל. וכיון שמר פחד
כל מצוות שבתורה (ספרי פ' ראה) - למקומה ומצוה על כל איש לסייע כנגד
יכולתו לקיים מצוה זו. ואולי על זה נאמר: "עז מתן תלמדין" (דמיה ל"א)
ואם יתן השי"ת ויתרחב הדבר ויגדל ויפרח כשונתה כמו שנבדלו בימי
ארחשתא, אשר היו נתונים חחת פרס הובא צידא (קידושין צ"ב) ואף
כי כעת תחת ממשלת ארץ האי - עם ברישניא המתונה - אז כמח הוא
ענין העומד ברומו של עולם -

ומצאנו לרב יהודה גדול המידו האמוראים אשר לדבריו היה בכלל
השבועה שאוש פורטי לא יעלה מכלל לארץ ישראל (מתנות שם) והיתה
חביבה עליו ארץ ישראל עד כי גם בנוסח הכרכה רצה להזכיר שבה ארץ
ישראל (נכות מ"א) ואולי מפני זה כי לפי דבריו לא היה יכול לראות את
הארץ, לכן "אין פת כסלו" ולכן אמרו: בר מיניה דרב יהודה דחביבא
ליה ארץ-ישראל (נכות שם) ואולי משום זה אמרו: שאני עולא דחביבא
לרב יהודה (תולין צ"א) משום דעולא "גוחתא" קרו ליה (ירושלמי סוף מלאכה)
דחת נחיתו מליק לארעא דישאל, והיה חביב עליו לשמוע מפיו מה בארץ
ישראל.

צענייהם כי חכמים הם צענייהם יותר משצעה
 רואי פני הנוגף ואפי' נשצעו לנוגף שיהא כחונכים
 לו השצונו' זו צענייהם כשצועות חונק ופני תוקף
 הנוגף ואם יוכלו מוקום למרוד ימכדו' זה חזת
 שנית שאפי' אוחו ונקלת יראה וכבוד שהן נוהגים
 זו צפרהסי' אינו אלא בזיון לנוגף כיון שיראים
 וננונו מפני יכלתו כחתיירא מפני גזלן עתיק ח"ו .
 והיפך צבעלי סדה אחת ונחמיים בני ונחמיים
 שמוסרסם צענייהם איסור גנור להרהר אחר הנוגף
 ישר כי נחח' ד' סיהם זאת לנו וחוטא חונק כפשו
 לדי' ואפי' צמדרי סדריס איננת ונוגף עליהם מפני
 איננת ד' טלוה למרע"ם לנהוג כבוד למרעה, וחליהו
 רץ לפני אחאב המרשיע ואסתר כענשה על שקרחה
 לאחשורוש כלב וכדומה זהו היראה והכבוד האמתי
 שאין אחרים פקסוק והיינו דקאמר איני פי ונוגף
 שגור ואל דברת שצועת אלקיים לא מפני שנסצעתי
 לנוגף אלא מפני שנסצעתי לאלקיים צשעת קבלת
 סדה וצבלל זה יראה הנוגף וכבודו כנ"ל והיינו
 כמי ירא את ד' בני ונוגף שחח' יראה ד' ויראת
 הנוגף משולצות אשה אל אחותה ועיי' עם שוכים
 אל תחערצ עם אחסם שושני' יראתו ופחדתו
 שצפרהסי' יראים וצלכעה מלעיגים . עושה אל
 תחערצ עכ"ל . ועיי' ג"כ צחשובת צנו כחצ קופר
 אר"ח (ס' ל"ז) דר"ם וצדרוש אגדה חונתי על
 מה שכתב רש"י על הפסוק ויגש ויפול על כוחריו
 חבל יעקב לא כפל לפי שהי' קורא ק"ש ופירש
 ג"כ דונה שוכצדין לנוגף מפני שהוא כבוד ד' שחלק
 לו וכבודו ופירש ג"כ קרא הכ"ל רישא דקרא כמו
 שפירש החת"ס וסיפח ועם שוכים אל תחערצ פירש
 עפי' המדרש שוכים ששוכים הלכות היינו שאין להם
 יראת ד' ופירקים עול לולא יראת ונוגף צו"ד שאיני
 קוצל עם צלי עול משפתיס וחקיס כל עם ועם
 ילכו צסם אשר צו יכונה ולא יהי' צלי דת הנוקטר
 אחסם ולא יהי' כעור פרולה והיינו ועם שוכים
 שיראים את ד' מפני שיראים ופני עונשי הנוגף
 כי חלך צושפטו יעמוד חרץ וחונת ונוגף וכו' אל
 תחערצ וא"ש המדרש עם שוכים הלכות אל תחערצ
 כי וולו שוחזיקים צדתם מפני יראת הנוגף שוכים
 ומשנים הפלכות מוזון לזון לפי הווקוס ושינוי
 העתים וולכים ושרים ומסכיוים עושה כי כן ככון
 לפי שכל חונקי חבל מי שיראת ד' קודמות ליראת
 ונוגף צו"ד ונחפוך הוא שהוא ירא מפני הנוגף צשציל
 שמורס שמים עליו הוא פי ונוגף שגור על שצועת

דברת אלקיים מפני שנסצע להקצ"ה שיקיים צבריו
 ח"ס כזה לא יסנה הלכות לפי הווקוס והזון
 צהסכמות ונוגף ושרים כי את אלקיים הוא ירא ואת
 וולתיו שגור ישגור ולעשות רלון ד' הוא הספן
 והיינו ירא את ד' בני ועיי' ונוגף חירא מפני
 הנוגף ועם שוכים הלכות מוזון לזון אל תחערצ
 והצן, ואחר הולעות דברים אלו מוצן הא דקרא
 יעקב ק"ש צשעה שהתראה אל יוסף פח"פ לאשר
 כיצדו ליוסף צכבוד וולכים ולהראותו כי וכצדו
 צכבוד הווקוס שחלק לו וכצדו ולא מפני שהוא
 כצחר ונחת פרעה ונוגף צשר ודס לכן קרא וקיצל
 עליו עול מלכות שמים ונש"ה וכצד אוחו כי חלק
 לו ד' וכצדו ונתן מהודו עליו ועיי' כחעלה כבוד
 וולכותו של יוסף וא"ש וככון עכ"ל כחצ קופר .
 וידוע שג' שצועת השציע הקצ"ה את ישראל קלא
ימכדו צמלכית ח"ו שלא ידחקו את הקץ וכו' ואיחא
ג"כ שאז צשעה שהיא השציע הקצ"ה את שרי
האומות שלא ישצדו את ישראל צספך ח"ו ושיחורו
עקום לישראל להסחופץ צללס, ושונתי מודוי הגרון
הקדוש וקאלאומעל (צעהו"ח ספרי ומכיל) להסיה
כי הדין צש"ע י"ד ששנים שנסצעו זל"ז ועצר אחד
על שצועתו מוחר גם להשני לעצור שצועתו . ואל
הנוגף והמונעלה עוצרים על השצועה ורודפים את
ישראל ומשצדים עושה אזי רשאי לישראל ג"כ
לעצור על שצועתם ומש"כ וולכינו יר"ם והשרים
אשר צרחש שמוודים על המשגור ואלחנו חוקים
צלילס כאשר מעייד חכסיון שצשנת חרונ' צשעת
הצבלול עקלחר שכוועו גצרו השוכלים לכלותינו
ח"ו ורק ד' החוקה של הנוגף והמונעלה שעמדה
לנו צעור השס שנתנו לנו שארית ודנו את החומסי'
צושפט חרון, וכחו כן צשנת חרכ"ע כשגצרו יד
האפיקורקים ורלו לאצד את הכל והי' ונחאסיס
צאחרים העושים ורלו למוסול על הארעיהדחקסן
צחוקה ולעקור את כל ונהגי ישראל והנוגף יר"ם
יחריך ימים על מונלחכתו הוא הוא שנתן לנו מוקוס
לאחז צדרכי החורה והיראה חצותינו הקדושים
והליל אוחנו מיד הכופרים הללו כי ריחס על עניי
הלחן . ח"כ מוחר שהס שומרים את השצועה
צאמונה כס"כ וק"ו שאסור לנו ח"ו למורד צו
חדרה וחוייציס אנחנו לנהוג כבוד צהנוגף והשרים
ציראה פניניות וצאחצה . והיינו סן צלכעה סן
צפרהסי' כנ"ל וזה הפשט "ישפוט עניי עם" היינו
שעושה ומשפט לעניי עם כנ"ל וגם "ישיע לצני

ק"ו א"ח

חציון

אם יש בבחירות איסור מצד ג' שבועות

(17)
Rabbi Israel
Taahov
Kanielsky
(Steigler Baor)

בעה"י מוצש"ק פ' משפטים כמוצאי יום מנוחה ימצא "פדות ורוותה" לפ"ק.

החזקה"ש וכמ"ם למע"כ יידד נפשי הרה"ג המצויין בתורה ויר"ש בנש"ק הר"ר ... שליט"א.

אחדשכ"ת באהבה, מכתבן הגיעני ושמחתי מאוד כי תלי"ת גם בפייטסבורג שוקד על התורה בעיון, כי זה כל האדם וזה בלבד אשר ישאר שמור וקיים לעולם הנצחי וכל שאר עניני עוה"ז כחלום יעוף.

עיקר מענת האדמו"ר הרה"ק מסממאר שליט"א מחמת ג' שבועות אינו מובן לענ"ד בודאי בתחילה הי' שלא כדין אבל עכשיו שאין שלטון אחר לכאן ליכא איסור מצד הנ' שבועות. ולענין להיות חבר בפרלמנט הלא גם בפרלמנט של האומות בכל המקומות הסכימו כל גדולי ישראל בדורות שלפנינו שהוא ענין נחוץ ולא בפרק אדם מעולם שיהא בזה איזו צד איסור כמסכים על שיטתם

ח"ו, ובודאי לענ"ד צריכין לחזק את אגודת ישראל ככל האפשרי כי לפי מצבינו כעת הפרוע ר"ל כ"כ, האגודה היא כתרים לצעירים חרדים שלא להמחב ח"ו לדרכים אחרים, אבל הפועלי אגו"י קלקלו מאוד כי מתוך להיטתם לתועלת חומריות מוותרים ר"ל על עקרי עניני היהדות ומביאין חורבן ר"ל וא"א לבאר הדברים בשורות אחדות.

והשי"ת ירחם על שארית פליטתנו להצילם מסדריכים מדיחים וישלח לנו גוא"צ בב"א.

מפאת רזכי מרדזתי והעיקר מפני סידור והדפסת חיבורי על כתובות שהתחלתי להדפיסו השי"ת יוכני לגמרו בכי מוכ נתאחר מכתבי כמה ימים ואת מעכ"ת הסליחה דושכ"ת אוהבו באמת המצפה לרחמי שמים ולגאולה שלמה.

יעקב ישראל קניבסקי

דר"ש לכ"ק אביו הרה"ג שליט"א.

ד"ר שלמה חיים הכהן אבינר

ד"ר שלמה חיים הכהן אבינר

ברורים בענין שלא יעלו בחומה

בגמ' כתובות (ק"א) לד"ר יורא ישגו שלש שבועות: (או שש שבועות?) וביניהן "שלא יעלו ישראל בחומה" (ג"א בחומה).

על פי זה כתב הגאון ר' יצחק לראו"י "שמעונו יודעת הארץ לא נגתה רק בימי משה ויהושע דוד וכל זמן שלא גלו בארצם, אבל אחר שגלו מעל אדמתם אין ספק כי נגתה לזרות עד צות בוא המשיח, כי אדובה נצמית לפי מה שאמרו בסוף כתובות שלא נגתה בארצות ללכת לכבוש את הארץ בחוקה, הוכיחו שפי' השבועות איתם בעת ירושלים ונגי' ודרשו בו שלא יעלו ישראל בחומה, ומה שאמר הרמב"ן שחכמים אמרו כי כבוש הארץ הוא מלחמת מצוה, הוה כאשר לא נהיה משועבדים לאומות".

על החסם בין השבועה שלא לעלות בחומה ובין מעשינו לתקומת ארצנו ועמנו במצבנו ה' אלקים, שלש שבועה השבועה, ואלו הן:

- א. גמלה החומה צ"י רשיון אומות העולם.
- ב. בזמן מקידה אלעזר, במלה חומה.

1 בענין השבועה "שחשביה עבדיה" את ישראל שלא יפריד במופת העולם" כתב מרדכי

ורבי הרב צבי יהודה הכהן קוק "ובענין המרידה באומות העולם, הנה כאשר הכריזו בארצנו אלא מפורשים ומגלים מכאן, לא היה זה מרידה בהם, כי הם לא היו שולטים תוקפים חברי הלאומים, כדבר ה' בנביא, וכאשר מעלו בשליחותם זאת, נהגים זמנם להסתלק מכאן" (הצומח, ריש שנת השלי"ד).

2 ובענין "שלא ירחיק את הקדש" כתב מרדכי הרב צבי יהודה קוק "בגמרות שלנו אין נוסח זה אלא "שלא ירחיק את הקדש" ופירש רש"י "שלא ירחיק את הקדש" — בעונם. לשון אחר: שלא ירחיקו — לשון דחוק, שלא ירבו בהתנגות על כך יזיקו מדי' ולא מירבד על פעולה משעת של קבוצ גלויות ובני הארץ. "ולא שלא ינדיחו ויאייזו בניו ישבו ארץ ישראל ותקמת המורה בארץ ישראל" (שם) רע' להלן הערה 154.

3 גמלה אסור על ספר הפצות לרמב"ם, השגות על תוספות הרמב"ן מצוה ד'.

ברורים בענין שלא יעלו בחומה

- 1. רשיון אומות העולם את שבועתם, ביטלה את כל השבועות.
- 2. התעוררות האומה היא מקידה.
- 3. הקץ המגולה הוא מקידה.
- 4. חרפות הגלות הן מקידה.
- 5. חופפת תג"א.

ג. הפרת אומות העולם את שבועתם, ביטלה את כל השבועות.

ד. עליה הדרגתית אינה בחומה.

ה. החומה אינה אלא מסביב לבבל.

ו. החומה עומדת רק אלקי שנה.

ז. השבועה היא על עליה לבנות בהמ"ק.

ח. כשיש חוקה ואומץ, אין חומה.

ט. ענין החומה שר' במחלוקת בגמרא.

י. בעל השבועות, רבי יורא, חזר בו.

יא. הפוסקים חולקים על דברי המגילת אסתר שלא יעלו בחומה.

יב. ג' השבועות הם ענין אגדה ולא הילכת.

יג. השבועות הינן גזירות אלקיות ולא אסור.

יד. גמלה החומה צ"י רשיון אומות העולם

1. כך כתב האבני נור, "דבר מה שכתובתי באות זו שאם יזמן רשות לבלום לעלות לא היתה שבועה, דרש"י פירש "יחד ביד חוקה" ואם ברשות אין זה די חוקה".

4 אבני נור יחד חנן, וכל שהשיג עליו כפי' ויאל משה עמי' לה סי' טו, השיב הרב

כשר בתקומה ונקמה עמי' קמת, ובסי' מלחמה יום המפורים עמי' סו, רע' עיר התקומה

הגדולה עמי' קמי' בחשד. רע' להלן הערה 41.

ואמר ר' אבהו ששירא יבעני' ג' שבועות... יש לו הלקה פסקה של גאונ' הודו

הקדים אין כוונת גזרתי מורה "שישנה למעל אבני נור ועוד ששה, שכתבו פסקם בשמ"י

(מורשה כך ע' עמ' 18).

וכן פירש הסמן אבהו (וית רענן על ילקוט שמעוני תוקפס), וכן עז יוסף והמגנות

מחנה על שהשי' ג' יא.

החוקים יוכיחו הענין שבמסר אבהו יזנון כתב דאטילו ברשות אסור, דברי דרשה הם,

באלף ליינא כיה עמי' דברי רש"י מסיקם. והגאון מוה"ר יונתן (אייבשיץ) דיל

ובסי' התקומה רבי עמי' קמת הרויב וכו' את הדברים. וכן הרב ישראלי בארץ חמה

רע' רש"י סוטה ל', ליעשות להם גס, ופירש רש"י תגור עליהם שלא יעלו אלא ברשות

עכ"ל. ובמורשה סדר ה עמ' 16.

ובסי' גאולת ישראל לר' אבהו יעלין "יראיוו בשם הגדולים מהרז"א דיל דס' אבהו

יזנון לא כתב היר"א דיל בעצמו רק הלמדי שמעו מפניו, ואמר לי גדול אחר דהר"ר

ר"ר

הרב קוק – מאמרי הראיה – מספד בירושלים:
בפטירת הד"ר בנימין זאב הרצל ז"ל, כ' תמוז תרס"ד

ביום התוא יגדל המספד בירושלים כמספד הדדרימון בבקעת מגדון... והנה חז"ל אמרו שהספד זה יהיה על משיח בן יוסף שנהרג, וצריך להבין בכלל למה אנו צריכים לשני משיחים, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והרי התכלית המכוון הוא שנשיא אחד יהיה לכולם, ודוד עבדי נשיא להם לעולם. אמנם כשם שיצר השי"ת באדם הגוף והנשמה, ולעומתם הכוחות הנוטים להחזיק קיום הגוף על מכונו לשכללו ולפתחו, וכן הכוחות המחזיקים כח הנשמה הרוחנית ומעדיגים ומשכללים אותה, ותכלית השלמות הוא שיהיה הגוף חזק ואמיץ ומפותח כראוי, והנשמה בריאה וחזקה ומשוכללת, מושכת אחריה בכוחה האדיר את כל כוחות הגוף האמיצים והחזקים, לתכלית השכל הטוב והטהור, חפץ העליון ב"ה בעולמו, כן הכין בישראל ביחוד שני אלה הכחות, הכח המקביל לערך הגוף האנושי, השוקק לטובת האומה במעמדה ושכלולה החומרי, שהוא הבסיס הנכון לכל התכניות הגדולות והקדושות שישראל מצויינים בהן, להיות עם קדוש לד' אלקי ישראל, ולהיות גוי אחד בארץ לאור הגיים, והצד השני עצם הכח לשכלול הרוחניות בעצמה...

והנה מתחילה הוכנו ב' הכחות הכלליות בשני השבטים שהוכנו למלוך בישראל, אפרים ויהודה, שהוא כלל יוסף ויהודה. וכמו בתחילה מעשי אבות סימן לבנים יוסף היה המשביר, ששלח אותו אלקים לפליטה גדולה להחיות עם רב, והחיה את יעקב ובניו בחיי החומר לחם לפי הטף בעת שג"כ כל הארץ באו למצרים לשבור, והיה נבלע בין האומות, וידע שבעים לשון, שהוא מורה על הצדדים שיש יחש שיווי בין ישראל לעמים כולם, ומ"מ ידע כח קדושתו, ודוקא ע"י זה היתרון אין עשו נופל כ"א ביד בניה של רחל, כענין מיניה ובי' אבא ניזיל ביה נרגא, ויהודה מיוחד לכח ישראל המיוחד, "היתה יהודה לקדשו", ועל אהל יוסף נאמר, "אוהל שכן באדם".

והנה תכלית בחירת מלכות ב"ד היה שיהיו ב' הכחות נכללים כאחד, ולא די שלא יהיו סותרים זה את זה כ"א עוד עוזרים זל"ז, ואמרו ז"ל במדרש שנאמר בדוד אדמוני, כמו שנאמר בעשו, אלא שנוסף בו יפה עינים, ומדעת סנהדרין הורג. קיבוץ הגבורה החומרית וכל התלוי בה, לתוקף עם וממלכה גדולה ואדירה רבתי בגוים, עם העילוי הרוחני היותר מרום וקדוש. ולולא שגרמו עוונות, וישראל מאסו במלכות ב"ד עד שנחלקה האומה, עשרת השבטים שאפרים שהוא כח יוסף בפ"ע, ויהודה בפ"ע, היה הכל מאוחד בכח אחד ע"י עץ יהודה שהיה כולל ג"כ כחו של יוסף, "ידבר עמים תחתינו ולאומים תחת רגלינו יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה",

וע"י קיבוץ ב' הכחות יחדיו היו שניהם מתעלים, הכח החמרי היה מתעדין ומתקדש מצד קרבתו אל הקדושה המיוחדת לישראל, והכח הרוחני היה מתחזק ומתאמץ בכח חיים מלא ואדיר כדי לגלות הודו ותפארתו על ישראל, עד שקרני הודו היו מאירים ג"כ על העולם כולו, וכמו שיהיה לע"ל... אמנם, עוונותינו הטו אלה, שנתחלקה מלכות בית דוד וכל אחד מן הכחות השנים, שהיו ראויים להתאחד דוקא, התחיל להתפתח בפ"ע, כאילו דבר אין לו עם משנהו, ומזה יצא מה שיצא להפסד כללי לשני העינים בעוונותינו הרבים.

...כי באמת מרכז החיים הוא ההתעלות הרוחנית, אלא שא"א שתהיה הרוחניות מפותחת כראוי אם לא יהיו שלמים עמה כל הקנינים החמריים הנדרשים לאומה שלמה ומשוכללת כן ההתנערות לבקש חזק לאומי, חמרי, ויתר מכשירי החיים הכלליים הם הכשרת משיח בן יוסף, והנה כ"ז שמתדמה, מפני הפירוד השורר בגלות, שב' הכחות הם באמת נפרדים זה מזה, עד שמי שנחלץ והגביר את הצד הכללי באומה נעשה בעוונותינו הרבים צר ואויב לתורה ולקיום המצוות,

וכל דרכי הקדושה המיוחדים לסגולת ישראל הפרטית, וכן מי ששם מגמתו ליסוד ההתייחסות הישראלית נעשה ע"י זה עצמו מנגד ומפריע לכל תיקון חומרי כללי, שע"ז מעבר מזה נעשה פרצים, ומעבר מזה מתגלה חולשה ועצבות ודכאון לב...

והנה, בתור עקבא דמשיח בית יוסף, נתגלה חזיון הציונות בדורנו, הגוטה לצד הכללי ביותר, ומצד חסרון הכשרתו אין הכחות מתאחדים, להשכיל מעבר מזה איך שההכשר הכללי לישראל אינו כ"א בסיס ליסודו המיוחד, וע"כ צריך שתהיה ההנהגה מכוונת לתכלית ההתעלות המיוחדת, ולהיות מושפעת הרבה מהסגולה של יחידי הדור צדיקים וחכמי תורה, ולעומת זה ההכרה שהחפץ לחזקם של ישראל והתנערותם בתור אומה חיה, עם כל צרכיה החומריים, שהוא דבר נכון כשמצטרף לכל התכונה הראויה, גרמה עד כה שלא הצליחה במעשיה, עד שחסרון ההצלחה גרם לסכסוכי דעות וריב אחים, שהלכו בדרך מסוכנה כזאת עד שהמנהיג הראשי נפל חלל מעוצר רעה ויגון. ע"כ ראוי לנו לשים אל לב להשתדל לנטית ההתאחדות של עץ יוסף ועץ יהודה, לשמח בהתנערות חפץ החיים הבריאים החומריים המפעם בכלל באומה, ולדעת שהתכונה הזאת אינה תכליתם של ישראל, כי אם הכשר הגון כשיגודל ע"פ דרכו...

ורב יוסף עצמו, שאמר שעמד על מקרא זה ע"י תרגומו, קבל ע"ע לראות בחבלי משיח, תחת אשר אחרים מחכמי ישראל אמרו "ייתי ולא אחמיניה" בתגבורת החבלים הרוחניים, שבהכרח יבואו בתגבורת התביעות לבצר את החומריות שנעזבה הרבה במשך הגלות, שעיקרו בא לחזק ולהציל את הרוחניות,

אמנם התחזק ר"י שסוף כל אלה הוא להכנע מאורה של תורה ודעת אלקים, ע"כ ייתב בטולא דכופתא דחמריה, ובעצם חושך הצל, השית כליל צילו בתוך צהרים, ידליק הוא נר מצוה ואור תורה, ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ויהפך ג"כ הרע לטוב, והקללה לברכה. ע"כ אמרו בזוהר בראשית ד"רב מתיבתא אשר בהיכלא דמשיחא אמר, מאן דלא הפיך מיריא למתיקא וחשוכא לנהורא לא ייתי הכא", כי יסוד הכשר דורו של משיח הוא להשתמש בכל הכחות היותר גסות לצד הטוב והקדושה היחידית שנתעטרו בה ישראל.

בראשית מטעו של העם הזה, ...נתגלתה השאיפה להקים צבור אנושי גדול אשר "ישמור את דרך ד' לעשות צדקה ומשפט".

זוהי השאיפה, שבאה מכח ההכרה הברורה והעזה.... להוציא את האנושיות מתחת סבל נורא של צרות רוחניות וחמריות ולהביאנה לחיי חופש מלאי הוד ועדן, באור האידיאה האלהית, ולהצליח בזה את כל האדם כלו.

למלואה של שאיפה זו צריך דוקא, שצבור זה יהיה בעל מדינה פוליטית וסוציאלית וכסא ממלכה לאומית, ברום התרבות האנושית, "עם חכם ונבון וגוי גדול", והאידיאה האלהית המוחלטת מושלת שמה ומחיה את העם ואת הארץ במאור חייה. למען דעת, שלא רק יחידים חכמים מצוינים, חסידים ונזירים ואנשי קדש, חיים באור האידיאה האלהית, כי גם עמים שלמים, מתוקנים ומשוכללים בכל תקוני התרבות והישוב המדיני; עמים שלמים, הכוללים בתוכם את כל השדרות האנושיות השונות, מן רום האינטליגנציה האמנותית, הפרושית, המשכלת והקדושה, עד המערכות הרחבות, הסוציאליות, הפוליטיות והאקנומיות, ועד הפרולטריון לכל פלגותיו, אפילו היותר נמוך ומגושם.

When this nation – which knew how to call upon the clear and pure Divine Idea at a time when the world was ruled by impure and out of - control idolatry – was taking root, it aspired to establish a large human community which would “observe the way of G-d and act rightly and justly” (Genesis 18:19). This aspiration is rooted in a clear-sighted and absolute recognition of a need, and an exalted and all-encompassing ethical demand. The need and demand are to extract humanity from its awful suffering, both spiritual and material, and bring it to a free life, full of glory and enjoyment, illuminated by the Divine Idea. This would then lead to the success of mankind as a whole. In order to bring this aspiration to fruition, it is necessary to have an extremely cultured community, “a wise and discerning people, a great nation” (Deut. 4:6), with a state of both a political and social nature and a seat of national government.

The absolute Divine Idea rules there and vitalizes the nation and the Land with its lifelight. You should know that it is not just individuals – wise, excellent, pious, ascetic, and holy – who live by the light of the Divine Idea. Rather, there are entire nations, advanced and cultured – with all the cultural accoutrements and political structures – entire nations which include among them all the different classes of people. They range from the intelligentsia – artists, ascetics, intellectuals, and holy ones – to the broader social, political and economic groupings, to the proletariat with all its factions, even to the lowliest and most material.

דבר רבני ישראל

הרב מנחם האגרי	הרב טוביה ליסנין	הרב יעקב רוזנטאל	הרב מנחם האגרי
הרב יונה חוכמן	הרב יוסף ליבובין	הרב דניאל	הרב יונה חוכמן
הרב אמריס וברזני	הרב צבי-לוי ד"ר	הרב א.א. רפפורט	הרב אמריס וברזני
הרב ישראל יחזקאל וברזני	הרב אמריס לוי	הרב זאב דביני	הרב ישראל יחזקאל וברזני
הרב שאול יוסלין	הרב ח.י. לזמן	הרב יצחק רזלסקי	הרב שאול יוסלין
הרב יוסף צבי הלוי אב"ד	הרב דניאל מונטבוביץ	הרב ישעיהו דלביץ	הרב יוסף צבי הלוי אב"ד
הרב יהושע זילברמן	הרב ד"ר אברהם מילסקי	הרב שפירא	הרב יהושע זילברמן
הרב כ.מ. ספרש	הרב יוסף ספר	הרב יוסף שטרן	הרב כ.מ. ספרש
הרב ט.י. שבזי	הרב יחזקאל הר"א	הרב יונה שטנצל	הרב ט.י. שבזי
הרב מ. עקובסון	הרב יחזקאל סוסק	הרב זאב שורצמן	הרב מ. עקובסון
הרב שמואל יצחק נח	הרב הלל סוסק	הרב יוסף שפירא	הרב שמואל יצחק נח
הרב יודסון	הרב שמואל מלמן	הרב יחזקאל שולמן	הרב יודסון
הרב אברהם כח	הרב בן-ציון מנדל	הרב שניידמן	הרב אברהם כח
הרב ש.מ. פיץ	הרב אבישור ציבוביץ	הרב ישכר תמרי	הרב ש.מ. פיץ
הרב משעל כחן	הרב י. קינר		הרב משעל כחן
הרב י. פיץ	הרב דב רוזנטאל		הרב י. פיץ

דברי הארץ

הרב חייאשי	הרב שמואל גומס אורבך	הרב נחמן בריצין	הרב חייאשי
ר' ברוך מרכוס, חיפה	שדה יעקב	מוסקוויץ, חיפה	ר' ברוך מרכוס, חיפה
הרב ר' יהושע קנאל	הרב יצחק אברמוביץ	הרב יצחק בן מנחם	הרב ר' יהושע קנאל
חיפה	רמת יצחק	שטח תקווה	חיפה
הרב חייאשי ר' ראובן כץ	הרב צ.י. אדלשטיין	הרב בריג'ה, שבע ציון	הרב חייאשי ר' ראובן כץ
שטח תקווה	רמת השרון	הרב אורי ברידית	שטח תקווה
הרב י. מ. אוטמניאן	הרב משה אקסלרוד	שכונת שניקין	הרב י. מ. אוטמניאן
נחלת גנים	רמת גן	הרב רפאל בלום, חיפה	נחלת גנים

התקופה דגדג'לה

הרב צבי פנח פרנק	הרב מ.ה. חסיד	הרב שלמה יוסף זיון	הרב צבי פנח פרנק
הרב יעקב משה הר"ל	הרב יעקב עיס	הרב אברהם דוד רוזנטאל	הרב יעקב משה הר"ל
הרב יחזקאל סדנא	הרב יצחק אריאלי	הרב שרגא מיכל פנק	הרב יחזקאל סדנא
הרב יעקב חנוך סינקוביץ	הרב יעקב יוסף הלוי	הרב שרגא מיכל פנק	הרב יעקב חנוך סינקוביץ
הרב נחמן ב"ר אשר לוי	הרב א.מ. הלוי ולקובסקי	הרב שרגא מיכל פנק	הרב נחמן ב"ר אשר לוי
הרב ישעיהו זאב חנוך	הרב שמואל יצחק הלמן	הרב שרגא מיכל פנק	הרב ישעיהו זאב חנוך
הרב משה חסין	הרב מ. טייקובסקי	הרב שרגא מיכל פנק	הרב משה חסין
הרב שמעון אפרתי	הרב אברהם יעקב נייטרק	הרב שרגא מיכל פנק	הרב שמעון אפרתי
הרב משה בריצקר	הרב ד"ר שרגא נבל	הרב שרגא מיכל פנק	הרב משה בריצקר
הרב שלמה דוד כהנא	הרב אליהו ראם	הרב שרגא מיכל פנק	הרב שלמה דוד כהנא
הרב יוסף גרשון חורוביץ	הרב שמואל אהרן שורר	הרב שרגא מיכל פנק	הרב יוסף גרשון חורוביץ
הרב מעולם ראם	הרב מאיר סטולניץ	הרב שרגא מיכל פנק	הרב מעולם ראם
הרב יעקב קלמס	הרב יחזקאל שלזינגר	הרב א.י. שפירא	הרב יעקב קלמס
הרב שמעון הלפרין	הרב ישעיהו קול חורו		הרב שמעון הלפרין
	הרב חל אביב		
הרב איסר יחזקאל אונטר	הרב י. ג. ברימנט	הרב י. ג. ברימנט	הרב איסר יחזקאל אונטר
הרב ח.מ. ברונוס אב"ד	הרב ש.מ. בלום	הרב ש.מ. בלום	הרב ח.מ. ברונוס אב"ד
הרב אהרן יצחק	הרב יוסף בלומפילד	הרב לוי גרוסמן	הרב אהרן יצחק
הרב חיים דוד אריבון	הרב י. גלור		הרב חיים דוד אריבון

73

Reb Shraga Feivel: The Life and Times of Rabbi Shraga Feivel Mendlowitz, the Architect of Torah in America, pp. 331-332, 335-336,

On Friday, November 29, 1947, the United Nations debated the issue of partitioning the British Mandate for Palestine into two countries, one Arab and one Jewish. Reb Shraga Feivel prayed fervently for partition. He had no radio in his house, but that Friday he borrowed one and set it to the news, leaving it on for Shabbos. He waited with such tense anticipation to hear the outcome of the U.N. vote that he did not come to shalosh seudos. When he heard the U.N.'s decision to establish a Jewish state, he stood up and recited the blessing **הטוב והמטיב** Who is good and Who does good...

Four days after the United Nations vote, on 19 Kislev, Reb Shraga Feivel spoke in Bais Medrash Elyon, to present his talmidim with a Torah perspective on the event. He began by emphasizing that in the absence of prophecy no one could interpret the U.N. declaration with any certitude. Nevertheless the whole tenor of his remarks reflected his hope that the moment was a positive one for the Jewish people. He described three aspects of the final redemption: the redemption of the Land, the ingathering of the exiles, and the return of the Divine Presence to her proper place. The redemption of the Land is the first of the three...

In a similar vein, he also explained why the secular Zionists might have been chosen to play such a fateful role in the history of the Jewish people... Divine Providence might have arranged that the secular Zionists play a major role in the redemption of Eretz Yisrael precisely in order to maintain their connection to Klal Yisrael.

In a conversation with the Satmar Rav, shortly after his talk on the U.N. declaration, Reb Shraga Feivel was subjected to the sharpest criticism for his "Zionist leanings." Later he told his family, "I could have answered him Chazal for Chazal, Midrash for Midrash, but I did not want to incur his wrath, for he is a great man and a tzaddik." He added with a twinkle, "And besides, he has a fiery temper"...

(24)

(1903-1993)

Rabbi Joseph B. Soloveitchik

Kol Dodi Dofek

Listen — My Beloved Knocks

translated and annotated

by

David Z. Gordon

edited

by

Jeffrey R. Woolf

(Yem HATZMADOT)
1956

A Publication of Yeshiva University

Chapter 4

Six Knocks

Eight years ago, in the midst of a night of the terrors of Majdanek, Treblinka, and Buchenwald; in a night of gas chambers and crematoria; in a night of total divine self-concealment; in a night ruled by the devil of doubt and destruction who sought to sweep the Lover from her own tent into the Catholic Church; in a night of continuous searching for the Beloved — on that very night the Beloved appeared. The Almighty, who was hiding in His splendid *sanctum*, suddenly appeared and began to beckon at the tent of the Lover, who tossed and turned on her bed beset by convulsions and the agonies of hell. Because of the beating and knocking at the door of the mournful Lover, the State of Israel was born.

How many times did the Beloved knock on the door of the Lover? It appears to me that we can count at least six knocks.

First, the knock of the Beloved was heard in the political arena. From the point of view of international relations, no one will deny that the rebirth of the State of Israel, in a political sense, was an almost supernatural occurrence. Both Russia and the Western nations supported the establishment of the State of Israel. This was

perhaps the one resolution on which East and West concurred [during the Cold War era]. I am inclined to believe that the United Nations was especially created for this end — for the sake of fulfilling the mission that Divine Providence had placed upon it. It appears to me that one cannot point to any other concrete accomplishment on the part of the United Nations. Our Rabbis of blessed memory already expressed this view. At times rain falls on account of one individual and for one blade of grass (Breishit Rabbah 66:2). I do not know who the representatives of the press, with their human eyes, saw to be the chairman in that fateful session of the General Assembly in which the creation of the State of Israel was decided, but he who looked carefully with his spiritual eye saw the true Chairman who conducted the proceedings — the Beloved. He knocked with his gavel on the lectern. Do we not interpret the passage "On that night the *king* could not sleep" (Esther 6:1) as meaning that the *King of the Universe* could not sleep? If Ahasuerus alone had been sleepless, the matter would not have been at all important and salvation would not have arisen on that night. If, however, the King, the Master of the Universe, could not sleep, as it were, redemption would be born. If just anyone were to have opened the session of the United Nations, the State of Israel would not have been born. But it was the Beloved who rapped on the Chairman's lectern, and the miracle materialized. Listen! My Beloved Knocks!

Second, the knock of the Beloved was heard on the battlefield. The tiny defense forces of [the State of] Israel defeated the mighty Arab armies. The miracle of "the many delivered into the hands of the few"^A materialized before our eyes, and an even greater miracle happened! God hardened the heart of Ishmael and commanded him to go into battle against the State of Israel. Had the Arabs not declared war on Israel and instead supported the Partition Plan, the State of Israel would have remained without Jerusalem, without a major portion of the Galilee, and without some areas of the Negev. If thousands of years ago Pharaoh had allowed the children of Israel to leave immediately, as Moses had originally requested, Moses would have been bound by his word to return in three days. Pharaoh, however, hardened his heart and did not listen to Moses. "The Holy One then took Israel out with a mighty hand and by an outstretched arm" (Deuteronomy 4:34). Consequently, the force of the promise [that the children of Israel would return to Egypt] was vitiated. No contract that is based upon mutuality of promise binds one side if the other party refuses to fulfill its obligations. Listen! My Beloved Knocks!

Third, the Beloved also began to knock on the door of the tent of theology, and possibly this is the strongest beckoning. I have, on several occasions, emphasized in my remarks concerning the Land of Israel that the theo-

^A From the special addition to the Amidah recited on Chanukkah.

logical arguments of Christian theologians to the effect that the Holy One has taken away from the Community of Israel its rights to the Land of Israel, and that all of the biblical promises relating to Zion and Jerusalem now refer in an allegorical sense to Christianity and the Christian Church, were all publicly shown to be false, baseless contentions by the establishment of the State of Israel. One must have a broad familiarity with theological literature from the time of Justin Martyr^B down to the theologians of our own day to comprehend the full extent of this marvel by which the central axiom of Christian theology was shattered. We should pay careful attention to the learned explanation of our Secretary of State, Mr. Dulles (who served as the deacon of an Episcopalian Church), to a Committee of the United States Senate that the Arabs hate the Jews because they killed the founder of their religion. This "explanation" possesses hidden and deep symbolic significance. I am not a psychiatrist and surely not a psychoanalyst, but I know how to study Talmud, and I remember well what our Rabbis of blessed memory said about Balaam: "from his blessings . . . you may learn what was in his heart" (TB Sanhedrin 105b). Sometimes, when a person speaks too much, something of the truth slips out. When one of the

^B Justin Martyr, (ca. 100-165 C.E.), the author of one of the earliest anti-Jewish polemical tracts by a Christian theologian. See e.g. Dialogue with Trypho (the Jew) wherein Martyr tries to demonstrate that a New Covenant has superseded the old Covenant of God with the Jewish people and that the gentiles have been selected to replace Israel as God's chosen people.

Senators asked the Secretary of State, "Why do the Arabs hate the Jews?" he really wanted to answer, "Personally, I too, as a Christian, have no great love for them, because they killed our messiah and consequently forfeited their portion of Abraham's heritage." An angel sat in the throat of the Secretary, or a hook was put into it (as in the exegesis of the Rabbis of blessed memory on the phrase "and God put a word in Balaam's mouth" [Numbers 23:5, TB Sotah 10a], "[i.e.] he put a hook in his mouth"), and instead of saying, "Our Lord" and "for myself," he let other words slip out, the "Arabs" and "Mohammed." In his subconscious he was terrified of the "awful" fact that the Community of Israel rules over Zion and Jerusalem. I find satisfaction in reading about the State of Israel in the Catholic and Protestant newspapers. Despite themselves they must mention the name of Israel when they report the news of Zion and Jerusalem, which we possess. I always have a special sense of satisfaction when I read in the paper that Israel's reaction is not as yet known because today is Saturday and government offices are closed or when I read, on the eve of Passover, an item from the United Press that "Jews will sit down tonight to the seder table in the hope that the miracles of Egypt will return and recur today." Listen! My Beloved Knocks!

Fourth, the Beloved knocks in the heart of the youth which is assimilated and perplexed. The period of *bestern panim*^C in the 1940's brought confusion among the

^C *It* The "hiding of countenance." This is the notion of the removal of Divine protection from the Jewish people.

Jewish masses and especially Jewish youth. Assimilation increased, and the urge to flee from Judaism and the Jewish people reached its apex. Fear, despair, and ignorance caused many to forsake the Jewish community and "climb aboard the ship," to flee to Tarshish from the presence of the Lord (Jonah 1:3), just as Jonah sought to flee God's presence. A seemingly unstoppable tidal wave stood over us and threatened to destroy us. Suddenly the Beloved began to beckon to the hearts of the perplexed, and His beckoning, the establishment of the State of Israel, at least slowed the process of flight. Many who were once alienated are now bound to the Jewish State with ties of pride in its mighty accomplishments. Many American Jews who were partially assimilated find themselves beset by hidden fear and concern for any crisis that the State of Israel is at the time passing through, and they pray for its well-being and welfare even though they are far from being totally committed to it. Even Jews who are hostile to the State of Israel must defend themselves from the strange charge of dual-loyalty and proclaim daily and declare that they have no stake in the Holy Land. It is good for a Jew when he cannot ignore his Jewishness and is obliged to perpetually answer the questions "Who are you?" and "What is your occupation?" (Jonah 1:8), even when extraordinary fear grips him and he does not have the strength or fortitude to answer with true pride, "I am a Jew, and I fear the Lord, the God of heaven" (Jonah 1:9). The unrelenting question of, "Who are you?" ties him to the Jewish people.

The very mention of the name Israel is a reminder to the fleeing Jew that he cannot escape from the community of Israel in whose midst he has been enmeshed from birth. Everywhere we turn we hear the name "Israel." When we listen to a radio station, when we open a paper, when we participate in a debate on current events, we encounter the question of Israel; it is always a topic of public concern.

This phenomenon is extremely important for Jews who are afflicted with self-hatred and want to turn away from Judaism and run for their lives. They hide, like Jonah in his day, in the recesses of the ship (Jonah 1:5) and seek to "slumber" (Jonah 1:5). The Captain, however, does not permit them to ignore their fate. The shadow of Israel continuously chases after them. Random thoughts and paradoxical reflections arise from the subconscious of even the most confirmed assimilationist. And when a Jew begins to think, to reflect, when he is unable to sleep, it is impossible to know where his thoughts will take him and how his doubts will be expressed. Listen! My Beloved Knocks!

The fifth knock of the Beloved is perhaps the most important. For the first time in the annals of our exile, Divine Providence has amazed our enemies with the astounding discovery that Jewish blood is not cheap! If the antisemites describe this phenomenon as being "an eye for an eye," we will agree with them. If we want to courageously defend our continued national and historical existence, we must, from time to time, interpret the

verse of an "eye for an eye" literally. So many "eyes" were lost in the course of our bitter exile because we did *not* repay hurt for hurt. The time has come for us to fulfill the simple meaning of "an eye for an eye." (Exodus 21:24) Of course, I am sure everyone recognizes that I am an adherent of the Oral Law, and from my perspective there is no doubt that the verse refers to monetary restitution, as defined by halakha. However, with respect to the Mufti^D and Nasser,^F I would demand that we interpret the verse in accordance with its literal meaning — the taking of an actual eye! Pay no attention to the saccharine suggestions of known assimilationists and of some Jewish socialists who stand pat in their rebelliousness and think they are still living in Bialystok, Brest-Litovsk, and Minsk of the year 1905,^F and openly declare that revenge is forbidden to the Jewish people in any place, at any time, and under all circumstances. "Vanity of vanities!" (Ecclesiastes 1:2) Revenge is forbidden when it is

^D Haj Amin Al-Husseini (1897-1974), who dominated the Arab nationalist movement in Palestine and led the anti-Jewish riots in 1921, 1929, and 1936. The Mufti collaborated with Hitler and led the Nazi coup in Iraq during World War II. Prior to the invasion by five Arab armies in May, 1948, he led the armed opposition to the future State of Israel.

^F Gammal Abdel Nasser (1918-1970), Prime Minister of Egypt (1954-1956), President 1956-1970, led Egypt during the Suez Campaign (1956) and the Six-Day War (1967).

^F Russian cities where the Black Hundreds carried out pogroms against the Jews in 1905, accusing them of sympathy for the Japanese during the Russo-Japanese War.

pointless, but if one is aroused thereby to self-defense, it is the most elementary right of man to take his revenge. The Torah has always taught that a man is permitted, indeed, has a sacred obligation, to defend himself. With the verse, "If a burglar is caught in the act of breaking in" (Exodus 22:1), the Torah establishes the halakha that one may defend not only one's life but his property as well.⁷ If the thief who comes to take the property of the householder is capable of killing the householder (should the householder not comply with his demands), the householder may rise up against the criminal and kill him. For good reason the Torah relates that two of its great heroes, Abraham and Moses, took sword in hand to defend their brethren: "And when Abraham heard that his kinsman was taken captive, he led forth his retainers" (Genesis 14:14). "And when Moses saw the Egyptian smite a Jew . . . he struck down the Egyptian" (Exodus 2:11-12). This behavior does not contradict the principle of loving-kindness and compassion. On the contrary, a passive position, without self-defense, may sometimes lead to the most awesome brutality. "And I will gain honor from Pharaoh, and all his hosts, his chariots, and his horsemen. And the Egyptians will know that I am the Lord" (Exodus 14:17-18). God did not seek honor and recognition. He wanted Pharaoh, Moses' contemporary, to know that he must pay a high price for his edict that "Every male child born shall be cast into the river" (Exodus 1:22). His present desire is that the blood of Jewish children who were slain as they recited the eigh-

teen benedictions of the daily [Amidah] prayer shall also be avenged. When God smote the Egyptians, He sought to demonstrate that there will always be accountability for the spilling of Jewish blood. At present, it is necessary not only to convince the dictator of Egypt [Nasser], but the self-righteous Nehru,^G the Foreign Office in London, and the sanctimonious members of the United Nations, that Jewish blood is not cheap. Therefore, how laughable it is when they try to persuade us to rely on the declaration of the three Great Powers guaranteeing the status quo.^H We all know from experience what value can be attached to the pronouncements of the British Foreign Office and the so-called friendship of certain officials in our State Department. In general, how absurd is the request that an entire people be dependent on the kindnesses of others and remain without the ability to defend itself. Public and private honor is dependent upon the possibility of defending one's life and one's honor. A people that cannot defend its freedom and tranquility is neither free nor independent. The third of the

^G Jawaharlal Nehru (1889-1964), Prime Minister of the Republic of India from 1947 to 1964.

^H Declaration of the United States, Britain, and France warning that "Should the three Governments . . . find any one of these states [Israel or its Arab neighbors] contemplates violating the frontiers of the armistice lines they will . . . act both within and without the framework of the United Nations to prevent such a violation." Howard M. Sachar, *A History of Israel* (New York: Alfred A. Knopf, New York, 1982), p. 458.

phrases of Divine redemption is "And I shall redeem you with an outstretched hand and with great judgments" (Exodus 6:6). Thank God we have lived to see the day when, with the help of God, Jews have it within their power to defend themselves.

Let us not forget that the poison of Hitlerite antisemitism (which made Jews fair game to all) still permeates this generation, which looked with equanimity upon the horrible scene of the suffocation of millions in gas chambers as a normal event that need not be challenged. The antidote for this venom that poisoned minds and dulled hearts is the readiness of the State of Israel to defend the lives of its citizens. Listen! My Beloved Knocks!

The sixth beckoning, of which we should also not lose sight, was heard at the time of the opening of the gates of the Land of Israel. A Jew escaping from an enemy's land now knows that he can find refuge in the land of his forefathers. This is a new phenomenon in the annals of our history. Up to now, when a Jewish population was uprooted, it wandered in the wilderness of the nations without finding shelter and habitation. The shutting of the gates in the face of the exiled caused total destruction for much of the Jewish people. Now the situation has changed. When any nation expels its Jewish minority, the exiled now direct their steps to Zion, and she, as a compassionate mother, absorbs them. We are all witnesses to the settlement of Oriental Jewry in Israel over the last several years. Who knows what would have

been in store for these brothers of ours in the lands of their origin if not for the State of Israel, which brought them to her in planes and ships? Had Israel been born before the Hitlerian Holocaust, hundreds of thousands of Jews could have been saved from the gas chambers and the crematoria. The miracle of the State tarried somewhat, and in the wake of its delay, thousands and tens of thousands of Jews were taken to the slaughter. Now that the hour of *hester panim*¹ has passed, however, the possibility exists for Jews who are pried from their homes to take root in the Holy Land. This should not be taken lightly. Listen! My Beloved Knocks!

¹ See Note C this section.

Chapter 5

The Obligation of Torah Judaism to the Land of Israel

What was our reaction to the beckoning of the voice of the Beloved, to the munificence of His loving-kindness and miracles? Did we get out of our beds and immediately open the door, or did we continue to rest like the Lover [in the story of the Song of Songs], and were we too lazy to get out of our beds? "I have washed my feet, how shall I soil them?" (Song of Songs 5:3).

All the trembling and fear for the geographical integrity of the State of Israel, all the suggestions of our enemies which are directed at territorial concessions by the State of Israel, and all of the brazen demands of the Arabs for boundary changes are based on only one fact: the Jews have not populated the Negev and established hundreds of settlements there. Had the Negev been settled with hundreds of thousands of Jews, even Nasser would never have dreamed of the possibility of rending it from the State of Israel. Wide and unpopulated expanses constantly and perpetually endanger the tranquility of the State. The Torah has already emphasized this notion when it states, "You shall not be allowed to quickly destroy them, so that the wild animals will not over-

whelm you" (Exodus 23:29). The fact that the Jews have conquered the Negev is not enough, its settlement is what is important. The great sage Maimonides ruled that the first sanctification of the Land of Israel was not a lasting one because it was the result of a military conquest, which was annulled by the violent attack of an enemy whose army was vast and armaments numerous, who conquered the Land and took it from us. The second sanctification of the land, which was carried out through occupation and settlement by Divine sanction, through toil and sweat, was never annulled.⁸ The sanctity that is based on the settlement of the Land is, simply stated, for now and for all time! We are terribly guilty for this gross negligence. American Jewry could have certainly accelerated the process of colonization. Yet, why should we examine the faults of others and place the responsibility on the shoulders of nonobservant Jews? Let us admit our own faults and confess to our own detelictions. Among the Jews of America, Orthodox Jews bear the most blame for the slow pace of the conquest of the Land through settlement. It was for us, the loyalists of Judaism, to heed the call of the Beloved more acutely, and to respond to it immediately with extraordinary effort. In commenting on the verse "And I shall lay desolate the land" (Leviticus 26:32), Rashī^A states in the name of *Midrash Torat Kobanim*^B: "This is a boon to Israel, that

^A R. Solomon ben Isaac (1040-1105) classic commentator on the Bible and Talmud.

^B Compilation of rabbinic legal exegesis for the Book of Leviticus.

its enemies will not find tranquility in its land when it shall be bereft of its true inhabitants." The Land of Israel cannot be built by any other nation or people. Only the Jewish people have it within their power to settle the Land and make its desolation blossom. The Creator's promise was turned into a wondrous reality in different periods in the annals of the history of the Land of Israel. We cannot forget even for a moment, that the Land of Israel, like a magnet, attracted the nations of the world — both Christians and Muslims. The Crusades in the Middle Ages were undertaken with the purpose of conquering the Land of Israel and populating it with Christians. All the toil of the Crusaders was for naught. They did not strike roots in the Land. Even the indigent Muslims did not succeed in properly settling the Land. It remained a barren desert, as is said, "And your land shall become a desolation" (Leviticus 26:33). Even in modern times, when European nations, in the seventeenth and eighteenth centuries, settled and populated entire continents, the Land of Israel remained desolate and in a more primitive state than its neighboring Arab lands: Egypt, Syria, and the Lebanon. Had the Land been settled by an industrious, successful, and cultured people, had the Land been properly populated and developed, our attachment to it would have been eroded by the course of events, and no Jewish foot would have trod upon it. Strangers would have eaten its bounty and its fruit, and our rights would have become null and void. However, the Land of Israel did not betray the Jewish

32

people. It was loyal to them, awaiting redemption throughout the years. Logic dictates, then, that when the Jewish community was given the opportunity to return to its Land — which had withheld its treasures from foreigners and stored them for us — Orthodox Jews should have hastened to perform so great a mitzvah, to plunge with joy and enthusiasm into the very midst of this holy work: the building and settling of the Land. However, to our regret, we have not reacted that way. When the “desolate one,” which longingly waited for us from era to era, invited us to come and redeem her from her desolation, and when the Beloved who watched over the desolation for almost nineteen hundred years, and decreed that during this time no tree should grow, and no wells should fructify the Land, beckoned at the door of the Lover, we the Orthodox Jews — the Lover — did not besit ourselves from our beds to open the door for our Beloved. If we had contiguous settlements throughout the Land from Bilat to Dan, our situation would be very different.

Let us publicly and frankly confess: we complain about certain Israeli leaders and their attitude toward the values of our tradition and religious practice. The complaints are justified. We have serious charges against the secular leadership of the Land of Israel. However, are only they to be blamed, and are we as faultless and pure as the heavenly angels? Such an assumption is without foundation. We could have extended our influence and done something to shape the spiritual character of the Land if we had but hurried to awaken from our slumber

and open the door for the Beloved who is knocking. I fear that we Orthodox Jews are still enveloped in sweet slumber. If we were to establish more religious kibbutzim, if we were to build more housing for religious immigrants, if we were to establish an extensive system of schools, our situation would be completely different. Then there would be no need to come forward with complaints against the leaders of other movements. We Orthodox Jews suffer from a unique illness that is not found in nonreligious Jews (with some rare exceptions). We are all miserly. We do not excel when it comes to giving generously in comparison with the rest of American Jewry. We are satisfied to part with a couple of pennies, and we demand, in recompense for our piddling donation, our reward in this world and a share in the first allocations. Thus, our dignity has reached its nadir, and we do not exercise appropriate influence on Jewish life here in America and on the course of events in Israel. Great and free America is a land of charity. The government itself, in the years 1945 to 1956, disbursed \$55 billion, \$350 million in foreign aid projects (the numbers are truly beyond our comprehension), and philanthropists are truly respected in this land that knows how to give and help in such proportions. Accordingly, we Orthodox Jews are not entitled to the greatness that others possess. Lately, we have become experts at criticism and fault-finding. (“And the priest shall look on him, and pronounce him unclean” [Leviticus 13:31]). We know well how to criticize, to look for blemishes and to express

What in truth had disturbed Joseph's peace of mind? In regard to such matters, our Sages have said: "A man's dreams bespeak his innermost thoughts and feelings." What did Joseph seek? To what did he aspire? What foreboding troubled him? The answer is: an obscure feeling of insecurity frightened him. What were the elements of this insecurity? — the Biblical Joseph was not persuaded that "and Jacob dwelt in the land of his father's wanderings" (Gen. 37:1) would endure for long. The words "for your seed shall be a stranger in an alien land" (Gen. 15:13) kept tolling in his ears. He saw himself and his brothers in an alien environment, far from the land of Canaan, in new circumstances and under new conditions of life. In his dream he saw "behold we are binding sheaves" (Gen. 37:7): we are no longer in Canaan, we are in the land of Egypt and can no longer be shepherds. We are integrated into a new economy, with new styles of living, characteristics, and laws. We can no longer support ourselves by pasturing sheep. The sons of Jacob have to learn new occupations such as farming, building, stone-cutting, woodwork, and become skilled in gold, silver, and brass, which are adapted to the new conditions. Basically he dreamt of a new framework within which the unity of the family could be preserved, even in the far places where the Creator of the universe would scatter them. His constant preoccupation was the continuation of Abraham's tradition amidst a new economic structure and civilization.

The brothers did not understand him, for they looked upon the future as a continuation of the present. They perceived all problems from within the framework of their life in Canaan, the land of their fathers' wanderings. In the traditional surroundings, in the thoroughly familiar habitat of the Patriarchs, they did not need new frameworks or novel economic methods.

were evr

Rabbi Joseph R. Soloveitchik
The Rav Speaks

by without binding sheaves, without the sun, the moon, and the eleven stars.'" But Joseph stood fast; he was not at all secure regarding the political and economic status-quo of Jacob's house in Canaan, and he never ceased warning his brothers. "And his brothers were jealous of him" (Gen. 37:11) — the more he tried to convince them, the more their stubbornness grew — "and they hated him still more because of his dreams and words" (Gen. 37:8).

Did Joseph quarrel with his brothers? Certainly! Was their dispute for the sake of Heaven? Most certainly! Joseph perceived the fate of the sons of Jacob from the perspective of a bleak future, lacking in security and mysterious, when would be fulfilled the decree of "your seed shall be a stranger" (Gen. 15:13); and he demanded preparedness to meet that future. The brothers, however, were unanimous in their opinion that it is forbidden to gaze too intently into the mirror of the future: "do not probe that which is wondrous for you", that one must judge the future by the present. We live in Canaan. It is unnecessary and forbidden for us to make preparations for a land that is unknown to us, and a future that is hidden.

In this dispute in the name of Heaven, Divine Providence decided in favor of Joseph, and the house of Jacob was saved from destruction only due to Joseph's dreams. What would the brothers have done without him when "the famine was intense in the land and they finished the food" (Gen. 47:13)? Were it not for Joseph's dreams, the entire house of Jacob would have perished of starvation. But for "God sent me before you to give you survivors in the land" (Gen. 45:7), the heritage of Abraham would have perished and the choosing of Israel would not have been realized.

What was the dispute between the "Joseph" of 5662 and his brethren, the great Torah leaders? These

הגר"א

קוטלד הסביר את הענין בצורה קולעת כדרכו: שני יהודים חיו בזמן חורבן הבית, האחד בכפר גלילי והוא איש פשוט ומגושם, בעליו של משק חקלאי פורח. באו הרומאים ועקרו את כרמו, שרפו את מעונו, החרימו את עדריו והשחיתו את יכול שדהו, אפילו את כלבו נהגו בשבי - והנה זכה לעצמאות מדינית, חזר לנחלתו, שיקם את ביתו, את רפתותיו ואורוותיו, נטע מחדש את פרדסו, אסמיו מלאים בר ויקביו יין, וגם את כלבו השיבו לו. אותו יהודי השיג בחזרה את כל מה שאבד בחורבן וכשבילו זרחה ממש הגאולה. היהודי השני התגורר בירושלים, הזין את עיניו מזיו המקדש, הוא ראה כהנים בעבודתם, לווים בשירים ובזמרים וישראל במעמדם, חוה את הכהן הגדול צועק ברשם: אנא השם! שאב מלוא הפניו רוח הקודש בשמחת בית השואבה, התבשם מריח הקטורת והתבונן בעשנה המיתמר כמקל, הוא מבחין בנר המערבי שאינו כבה מעולם ובלחם הפנים שהוא חם בסילוקו כסידורו, עמד צפוף והשתחוה רוחים, אכל את קרבן הפסח, קידם את פני נושאי הכבודים והתרגש מתפארת סנהדרין שישבה כחצי גורן עגולה בלשכת הגזית. באו הרומאים והחריבו את המקדש, השביתו את עבודת הקודש, בטלה הסנהדרין, גלתה השכינה - ולא נותר לו אלא הכותל המערבי בלבד. מה משמעותו של ה' אייר תש"ח בשביל אותו יהודי? מה העניק לו מכל אשר שיכל בחורבן? מה הוא המכנה המשותף לשני היהודים הנ"ל? הוא רופף ביותר והם מדברים בשתי לשונות. אין בכח שום מערך אפילו יקרא בשם "חזית תורתית גד" לגשר על פני הפער שביניהם.

ולהלל? בגמרא מסופר כי רצה הקב"ה לעשות את חזקיהו המלך למשיח, אך הימנעותו של חזקיהו מלומר שירה על הצלתו הנסית מידי סתור'ב מלך אשור ועל התרפאותו ממחלתו, שמה כוונה זו לאל:

ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח וסתור'ב יגוג ומוגו, אמרה מנת היין לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח, חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח?... מיד פתחה הארץ ואמרה לפני: רבנו של עולם אני אומרת לפניך שירה תחת צדיק זה ועשהו משיח, פתחה ואמרה שירה לפניך שנאמר 'מכנף הארץ זמירות שמענו, צבי לצדיק [ואמר רוי לי רוי לי אוי לי בדים בגדו ובדו בגדים בגדו] (שעיהו כד). אמר שר העולם לפני: רבנו של עולם צבינו עשה לצדיק זה. יצאה בת קול ואמרה: 'רוי לי רוי לי, אמר נביא: אוי לי אוי לי עד מתי? יצאה בת קול ואמרה 'בוגדים בגדו ובדו בוגדים בגדו', ואמר רבא ואיתימא רבי יוחנן: עד דאזנן כוזבין וכוזבין דבוזין [=עד שיבואו שודדים ושודדים על שודדים].²¹

חזקיהו לא אמר הלל ושירה ביום גאולתו, בניגוד לדברי המדרש על ישראל - 'כשהקב"ה עושה נסים לישראל הם מתגבין לו שירה'.²² במקומו אומרת הארץ שירה - 'מִכְנַף הָאָרֶץ זְמִירוֹת שָׁמַעְנוּ צְבִי לְצִדִּיק' (שעיהו כ"ד, טז). אין לו לצדיק צבינו השלם, שהיה מאפשר לו לשיר שירה חדשה. ואכן, מדברי המדרש ל'בצח ישראל' אנו למדים כי חזקיהו לא אמר שירה מפני שלא יכול היה לומר שירה, ולא מפני שלא רצה לומר שירה. לפי מדרגתו אי-אפשר לה לשירה שתורשו. וזו היתה הסיבה, ולא העונש, להימנעות מהפיכתו למשיח; הוא לא היה במדרגה של משיח, שהיא מדרגת השירה שעניינה השלמות הגמורה: 'אבל כאשר הוא בשלימות, והוא בפעל הגמור, אז מוציא גם כן הדבר אל הפעל, ונותן שירה ושבח אל השם יתברך, שממנו ההשלמה. ויחזקיהו

21 סנהדרין צד ע"ב.
22 ילקוט שמעוני, דברי הימים א, כט, רמז תתפא.

אף על גב שהיה צדיק, לא היה שלימותו בפעל, ולכן לא אמר שירה... ולכן אין ראוי שיהיה משיח, כי אין המשיח רק שהכל יהיה בפעל השלימות.²³

חזקיהו אינו במעמד השלם שהוא צריך להיות בו, ועוד כווננו לו עליות ומורדות עד שיגיע אל השלמות, אל הפועל השלם' בלשונו של מזהר"ל.²⁴ ואמר ר'י לי ר'י לי אוי לי בקדים פְּגוּז וְגַבְדּוּ בּוֹגֵדִים פְּגוּדֵי' (שעיהו שם) - עוד רבים הביזיות והביזיונות שכווננו להם, לשונאיהם של ישראל, עד שיקבל הצדיק את צבינו.

מדוע הארץ היא זו האומרת שירה? הארציות, חסרת הנשמה, זוכה לשלמות ולכן היא יכולה לומר שירה, אבל הצדיק, שהוא בעל נשמה, ונשמתו מן העליונים, שואף לשלמות עליונה, שעדיין אינה בנמצא, ולכן אינו יכול לומר שירה. לצדיק, לא מספיקה השלמות הפיזית, הטכנולוגית; הצלחות מדהימות בתחומי המדע, הצבא והרפואה אינן מביאות אותו למצב שלם ומתוקן. נשמה לו, כיסופים, געגועים לשלמות עליונה, געגועים שבעטיים אין יכול הוא לומר שירה - יזוה כי האדם מצד שיש לו נשמה מן העליונים, אין שלימותו בפעל מה שראוי לה. אבל הארץ היא מן התחתונים.²⁵ לא בגלל כפידה בטובה אין הצדיק אומר הלל - הוא פשוט אינו יכול לומר הלל; לבר דוזה וכואב על חוסר השלמות הנגלה לעיניו. הוא אינו מסוגל להסתפק בשירת הארץ, בשירתם של עמי הארץ, אלא הוא שואף לשירה העליונה - שאיפה החושפת את אי-יכולתו להיות המשיח. השירה האמתית, שירת הגאולה, היא שירת הצדיק והארץ גם יחד, ויאפשר אותה הנס, נס האחדות של הגשמי והרוחני.

רוב עם ישראל אינו אומר שירה והלל ביום העצמאות - אלו משום

23 נצח ישראל, פרק מג.
24 דא עמי' 86-87.
25 נצח ישראל, שם.

מוכנים לוותר על הפן הרוחני או לשמח אותם - אך גם איננו מסתפקים בעולם הבא, אלא מבקשים גם את גאולת העולם הזה.

ישנם כאלה שאינם חפצים בה, ב'נחלת גויים':

הנשמה בעל כרחך יורדת בגוף לעולם הזה, שאינה חפצה לירד בעולם השפל, כמו כן היה קשה למרגלים לבנוס במדבר וזו שבמדבר היה כולו תורה, אכן השם יתברך רצה להכניסנו לארץ ישראל לתקן גם הגוף, וזה שנאמר: 'בה' אל תמורדו' (מדבר יד) שהוא כמו מרידה, שאין לנו לבחור, רק לקיים רצונו יתברך שהוא הטוב והישר.²⁸

הנשמה, נשמתו של הצדיק, חפצה רק בעיון הרוחני הקיים בעולם הנשמות, ואינה רוצה לרדת לעולם החומר ולסמוך גאולה לתפילה. אבל אסור לה למרות הקב"ה מאליץ אותה לרדת אל הגוף. גם עם ישראל רצה להישאר במדבר הגלותית-רוחנית של המדבר, של 'לֶחֶם אֲפִיקִים אֶכֶל אִישׁ' (תהלים ע"ח, כה), אבל הקב"ה הכניסו לארץ ישראל, ואסור לו למרוד ברצונו זה. אולם כאמור, תיקון הגוף, תיקון הטבעיות והממלכתיות, הוא גם כן בדרך נס ניתן להתגבר על הניגוד הקוטבי בין העולם הבא לעולם הזה, וכדברי המהר"ל: 'כי אין ראוי לישראל העולם הזה, רק העולם הבא'.²⁹

אם כן, היכולת לצאת מהגלות, מצל האמונה, מהמצב האוטונומי של ישראל, היא חסד אלוהי, אולם יציאה זו היא גם תביעה אלוהית מעם ישראל - שאין לנו לבחור, רק לקיים רצונו יתברך שהוא הטוב והישר.

שירה מתוך הנפילה
שירנו היא שירה של הודאה ושירה של תפילה; מחו, שירה על הטוב של הגאולה, ומאידך, שירה שמתעלה ומתורוממת מתוך הנפילה. זו

28 שפת אמת ג, שלח לך תרמ"ט, ד"ה 'במדבר'.

29 נצח ישראל, פרק טו.

שאינם מאמינים ואלו משום שהם מאמינים. לכן נראה שהתורה המבטא את מצבנו יותר מכול הוא המנוג הרווח בחלק גדול מהציבור הדתי-לאומי, על פי פסק הרבנים הראשיים בעבר, הרבנים הרוג, אונטרמן ונסיים זצ"ל, לומר הלל בלי ברכה. במנוג זה באים לירי ביטוי מצבנו ועמדנו.³⁰ יש הלועגים למין מצב לא שלם כזה, המבטא אנכרוניזם; מצב שיש בו פער בין מה שאותה מרגיש לבין מה שאותה עושה בפועל; אפשר לחוש בזו כלפי אלה המציבים עצמם במצב אנכרוניסטי זה, אבל ייתכן שהוא מבטא את ההודאה הזו עצמה, את התחושה שלא הגענו לשלמות. עם ישראל כיום אינו אומר שירה, ואם זהו המצב, כנראה זהו רצון ה' - חזקתו אינו נעשו אלא מתברר שהוא אינו משיח.

'מוכנף הארץ ומירות שמענו' - הארץ שרה: 'רדי לי רדי לי' - ישנו סוד בשירה. היא אינה פשוטה. הצדיק לא יכול להצטרף אליה; ההלל נאמר ללא הברכה.

*

אמנם חזקתו לא אמר הלל, אבל הוא עשה דבר אחר, הקושר אותנו לדברי השפת אמת 'עמם פתחנו: 'יאמר אזה ה' וְכָר נָא אֶת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי לְפָנֶיךָ בְּאֶמֶת וּבְלֵב שָׁלֵם וְהִטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי' (שעיהו ל"ח, א) - כך מתפלל חזקתו בחוליו. הגמרא מלמדת: 'מאי "והטוב בעיניך עשיתני"? אמר רב יהודה אמר רב: שסמך גאולה לתפילה'.³¹ הגאולה היא עניין שבטבע, התפילה היא האמונה בנס שלמעלה מהטבע, וחזקתו סמך את שתינו. חזקתו אינו יכול לומר שירה כי הוא אינו מפריד את הגאולה מהתפילה; הוא אינו מנתק את הגאולה, שבאה בטבע, מהתפילה הרוחנית. אך גם ההפך נכון: הוא אינו מנתק את הרוחני, את התפילה, מהגאולה החומרית שבטבע. כמו השפת אמת, חזקתו מבקש את 'כוח מעשי' בתוך 'נחלת גויים'. אף אנו אמורים לעשות כמותו: אינו אמורים שירה מפני שאנו סומכים גאולה לתפילה, אינו

26 ראו עמ' 267 ואילך, 285-308.

27 ברכות י ע"ב.

Rabbi Yehuda Amital

The Religious Significance of the State of Israel

Transcribed by Roni Goldenberg and Arik Shupper

Translated by Rav David Silverberg and Rav Ronnie Ziegler

...

The Hasmonean Model

Despite the many problems the State faces, we may not ignore the great miracles we experienced at the time of its establishment. Analogously, although the Hasmonean state was far from perfect, its establishment (and the return of Jewish sovereignty, albeit limited) was nevertheless a cause for celebration, as the Rambam emphasizes. The Rambam (Commentary to the Mishna, Yoma 1:3) knew very well the inauspicious character of the Hasmonean kings:

But in the time of the Second Temple, things were imperfect, as is well known - the kings did not follow the correct tradition and they would appoint the High Priest by force, even though he was unworthy...

Nevertheless, he felt that the establishment of the Hasmonean monarchy constitutes the main reason behind the celebration of Chanuka (Hilkhos Chanuka, 3:1-3):

The High Priests of the Hasmonean family were victorious and killed [the Greeks], thus saving Israel from their hands. They established a king from among the priests, and monarchy returned to Israel for over two hundred years... Because of this, the scholars of that generation instituted that these eight days, starting from the twenty-fifth of Kislev, shall be days of joy and praise.

The Second Temple period thus serves as a legitimate model by which we may assess the contemporary Jewish State, a half-century after its establishment. However imperfect, one cannot overlook the many positive elements of our independent national existence. Our leaders today are no worse than the Hasmonean kings, and our country is no worse than theirs was. To the contrary, our leadership and society often exhibit moral qualities far superior to those of the Hasmonean dynasty.

Giving Thanks For The State

How can we not thank the Almighty for all the kindness that He has showered upon us? First and foremost, the State of Israel serves as a safe haven for five million Jews. After the nightmare of the Holocaust, hundreds of thousands of Jewish refugees wandered around the globe, finding a home and refuge only in Israel. The State has contributed an incalculable amount to the restoration of Jewish pride after the devastating chillul Hashem (desecration of God's Name) caused by the Holocaust. Today, too, the State plays an enormous role in the Jewish identity of our brethren throughout the world. For so many of them, the emotional attachment to the State remains the final thread connecting them to the Jewish People and to the God of Israel.

I spoke earlier of Rav Kook's inability to come to terms with the establishment of a state that would not bring to fruition the ultimate destiny of redemption. This led him to claim that the impending State of Israel was to be the ideal State of the period of ge'ula (redemption). But don't all the critical functions fulfilled by the State of Israel (as listed above) justify its existence, even if it has not developed into the ideal community? After the traumatic destruction of the Holocaust, which Rav Kook could not possibly have foreseen, the State played a critical role in the restoration and revitalization of the Jewish People. It is hard to imagine what the Jewish Nation would look like today if, Heaven forbid, the State of Israel had not emerged.

I experienced the horror of the destruction of European Jewry, and I can thus appreciate the great miracle of Jewish rebirth in our homeland. Are we not obligated to thank the Almighty for His kindness towards us? Unquestionably! And not just on Yom Ha-atzma'ut; each day we must recite Hallel seven times for the wonders and miracles He has performed on our behalf: "I praise you seven times each day!"

The Prophetic Vision

Furthermore, our very existence in Israel comprises the fulfillment of the prophets' visions:

There shall yet be old men and women in the squares of Jerusalem, each with staff in hand because of their great age. And the squares of the city shall be crowded with boys and girls playing in the squares. (Zekharia 8:4-5)

Regarding this vision, the prophet declares,

Just as it will seem impossible to the remnant of this people in those days, so shall it also seem impossible to Me, declares the Lord of Hosts. (8:6)

What is it that seems impossible in the eyes of God? What we see with our own eyes each day: elderly people in the streets of Jerusalem! The complete redemption has yet to unfold, and we have yet to be privileged to live in state that represents "the foundation of the Divine Throne in the world." But we have been privileged to witness the gathering of a large portion of the Jewish People to our homeland, and this phenomenon itself is to be considered the "atchalta de-ge'ula" ("beginning of the redemption").

Certain characterizing features of the time of redemption have, indeed, appeared. We must sing praises to the Almighty for even this partial redemption, which still lacks the components of the complete redemption.

My spiritual outlook is based on and nourished by the writings of Rav Kook. His works sustained me during my difficult days in a Nazi labor camp, and in their merit I managed to withstand the difficult trials I have encountered. But specifically because of what I learned from his teachings, I believe that we, the followers of his approach, must view the current situation in accordance with reality, and not quote passages written eighty years ago without considering their applicability to our period.

Unlike the Charedim, we will not undermine the importance or legitimacy of the State; but our love for our country must not blind us from criticizing its shortcomings. We remain very, very far from the ideal Jewish State, and we must therefore do whatever we can to bring about its realization. A more just society and stronger public values are necessary prerequisites for its actualization. If we want to hasten the ultimate redemption, we must work harder to ensure moral values on both the individual and communal levels. Closing the social gaps, concern for the vulnerable elements of society, fighting poverty, respectful treatment of the non-Jews in Israel - all these measures will bring us closer to the day for which we long. We hope and believe that our State will develop into the ideal Jewish State, "the foundation of the Divine Throne in the world, whose entire desire is that God shall be One and His Name shall be One."

(This sicha was originally delivered on Chanuka 5757 [1996]. It appears in Hebrew in Alon Shevut #151 and in Alon Bogrim #11.)

Religious Zionism: The Great Debate

- I. History
 - a. Emancipation
 - b. Assimilation
 - c. Retreat
 - d. Anti- Semitism

- II. Pre- Zionist ideas
 - a. Rav Alkalai
 - b. Rav Kalisher

- III. First Religious Zionists
 - a. Rav Reines
 - b. Rav Mohliver
 - c. Mizrachi

- IV. First Anti-Zionists
 - a. Rav Chaim Soloveitchik
 - b. Rogatchover Gaon
 - c. Reb Tzadok Hakohen

- V. Key elements of dispute (meta- issues)
 - a. Process of redemption
 - i. Relationship with history
 - b. Partnership with secular Jews
 - i. Relationship with modernity

- VI. The world of the State of Israel
 - a. The Satmar Rav
 - i. The Shalosh Shavuos
 - b. Rav Kook
 - c. Rav Soloveitchik
 - d. The Yeshiva world
 - i. Chazon Ish
 - ii. Rav Aharon Kotler
 - e. Modern Religious Zionists
 - i. Rav Shagar
 - ii. Rav Amital